

Міністерство освіти і науки України
Західноукраїнський національний університет
Факультет фінансів та обліку
Кафедра податків та фіскальної політики

ЛЯХОВИЧ ІЛОНА ВОЛОДИМИРІВНА

**Теоретична парадигма та практика уніфікації митних тарифів/
Theoretical paradigm and practice of unification of customs tariffs**

спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

освітньо-професійна (наукова) програма

Митна справа

випускна кваліфікаційна робота за освітнім ступенем «магістр»

Виконала студентка групи ФМСЗм-21

Ляхович Ілона Володимирівна

_____ підпис

Науковий керівник:

к.е.н., доцент Василевська Г.В.

_____ підпис

Випускню кваліфікаційну роботу
допущено до захисту

«___» _____ 20__р.

Завідувач кафедри

_____ підпис

АНОТАЦІЯ

Ляхович І.В. Теоретична парадигма та практика уніфікації митних тарифів.– Рукопис.

Дослідження на здобуття освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», освітньо-професійної програма «Митна справа». – Західноукраїнський національний університет, Тернопіль, 2021.

У магістерській роботі досліджено митні тарифи та особливості їх формування, визначено методичні підходи щодо їх оцінки, проаналізовано основні механізми адміністрування митних тарифів у вітчизняній фіскальній практиці та визначено способи по їх вдосконаленню на основі зарубіжного досвіду.

SUMMARY

Liakhovych I.V. Theoretical paradigm and practice of unification of customs tariffs.– Manuscript.

Research for the degree of "Master" in the specialty 072 "Finance, Banking, and Insurance," educational and professional program "Customs." – West Ukrainian National University, Ternopil, 2021.

The master's thesis examines customs tariffs and the peculiarities of their formation, identifies methodological approaches to their evaluation, analyzes the main mechanisms of administration of customs tariffs in domestic fiscal practice, and identifies ways to improve them based on foreign experience.

ВСТУП

В сучасний стан економіки рівень розвитку визначається як тенденція інтеграційних процесів національної економіки у міжнародні країни, створенням великої кількості зон вільної торгівлі. Економічне зростання характеризується низкою чинників, серед яких ключове місце займають зовнішні економічні зв'язки. Зовнішньоекономічна діяльність країни здійснюється на основі ефективної митної політики.

Митна політика напряду пов'язана із тісно переплітається із внутрішньо- і зовнішньоекономічною та політичною діяльністю та включає експорт і імпорт товарів, співвідношення між якими називають торговельним балансом.

Митна політика в рамках державної політики носить багатоцільову специфіку і служить для того, щоб задовольнити різноманітні інтереси та потреби суспільства. Основним її завданням є впровадження ефективної системи митного регулювання з допомогою зниження митних тарифів. Діяльність митної політики формує раціональну структуру експортних і імпортних операцій у умовах відсутності прямого втручання держави в цій сфері.

Митна політика, з точки зору зовнішньої торгівлі, сприяє стабілізації національної економіки. Згідно останніх років, рівень експорту зростає, тим самим збільшується ВВП та кількість робочих місць, що є, в свою чергу, позитивним явищем як для економіки, так і для країни в цілому. Дана ситуація обумовлює ефективність митного регулювання.

Актуальність. Найпоширенішим заходом митного регулювання є митний тариф. Він використовується як ставка мита для експортно-імпортних операцій. В даному значенні поняття митного тарифу співпадає із поняттям мита при здійсненні переміщення товару через кордон країни. Він є інструментом торговельної політики, а також засобом регулювання зовнішньої торгівлі.

Поняття «митний тариф» можна розглядати як з економічної, так і з політичної точки зору. У першому варіанті мито чинить економічний тиск на інші держави, а в іншому випадку сприяє створенню режиму найбільшого сприяння з політичних мотивів. Митний тариф є складовою митної системи країни, функція якої полягає у наповненні державного бюджету .

Митний тариф активно розпочали використовувати у XVIII столітті у країнах Європи. Він виконував наступні завдання:

- 1) збільшення найменувань товарів для оподаткування;
- 2) кожен товар оподатковувався декількома ставками мита, в особливості для експортних товарів.

Митний тариф є одним із способів, з допомогою якого здійснюють регулювання зовнішнь-економічної діяльності. Актуальність теми обумовлюється потребою регулювання митних тарифів як інструмента торгової політики держави згідно правових норм.

Поняття «митно-тарифна система» досліджували чимало вчених, серед яких Войтов С.Г., Мельник Т.М., Бережнюк І.Г., Гребельник О. П., Крисоватий А.І., Карпенко Г.Л., Василевська Г.В., Єгорова О.Б., Мартинюка О.В. тощо. Проте, задля підвищення конкурентоспроможності товару у зовнішньоекономічній діяльності, питання митного тарифу потребує постійного дослідження.

Метою магістерської роботи є дослідження впливу митного тарифу на економіку країни та визначення основних напрямків його зниження.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань:

- визначити сутність митних тарифів та особливостей, які його формують;
- узагальнити методичні підходи щодо оцінки митних тарифів;
- дослідити механізми адміністрування митних тарифів та їх актуальність у вітчизняній фіскальній практиці;
- визначити напрямки удосконалення ефективності функціонування митних тарифів з урахуванням позитивного світового досвіду.

Об'єктом дослідження є митний тариф як інструмент регулювання зовнішньоекономічної діяльності країни.

Предметом дослідження магістерської роботи є процеси, які сприяють формуванню, оцінці та управлінню митними тарифами.

Виділимо основні **методи дослідження**, які використовувалися у даній магістерській роботі, серед яких:

- Термінологічний аналіз, який використовувався для визначення сутності терміну «митний тариф», «митна політика» та «митно-тарифне регулювання».
- Метод порівняння, який застосовувався при аналізі показників зовнішньо-економічної діяльності.
- Графічний метод полягає у використанні рисунків для виразного відображення фактичних даних.
- Логічно-абстрактний метод застосовувався для підбиття підсумків та формування висновків.
- Метод угруповань використовувався для оцінки тенденції розвитку експортно-імпортних операцій.

Сукупність вищенаведених методів має на меті використання системного підходу для вирішення проблем митно-тарифного регулювання в Україні.

Написання магістерської роботи передбачало використання певної інформаційної бази, яку складають Митний кодекс України, Закони України, Податковий кодекс України, постанови Кабінету Міністрів, звітність Міністерства фінансів України та Державної служби статистики України, а також дослідження вітчизняних та зарубіжних учених тощо.

Магістерська робота має **практичну значущість**, тому що матеріали дослідження можуть бути використані при оцінці митно-тарифного регулювання та вдосконаленні системи митних тарифів в Україні, зважаючи на світовий досвід країн.

Практичні та теоретичні результати магістерської роботи оприлюднені на XIX Всеукраїнській науково-практичній конференції студентів та молодих

вчених «Фіскальна політика України в умовах євроінтеграції процесів», присвяченій 20-річчю створення кафедри податків та фіскальної політики, 26 листопада 2021 року та висвітлені у тезах на тему: «Вдосконалення митно-тарифного регулювання в Україні, враховуючи світовий досвід», «XIX Международной научно-практической конференции «Безопасность промышленного предприятия: инженерные и управленческие решения» 16 ноября 2021 року на тему: «Экономическая безопасность предприятий хлебопекарной отрасли», VI науково-практичної конференції студентів та молодих вчених з міжнародною участю «Актуальні проблеми економіки, підприємництва та управління на сучасному етапі» 28 жовтня 2021 року на тему: «Галузевий ризик в контексті формування стратегії прийняття інвестиційних рішень в хлібопекарській галузі».

Дана магістерська робота складається із вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел.

Загальна кількість сторінок становить 73 сторінки. У роботі представлено 9 таблиць, 21 рисунок та 60 джерел використаної літератури.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ МИТНИХ ТАРИФІВ

1.1. Сутнісна характеристика митних тарифів та їх класифікація

Одним із інструментів реалізації митної політики є митний тариф, функції якого полягають у проведенні митного контролю, вивченні складових ринку, а також здійсненні ефективної зовнішньоекономічної діяльності. Різні ставки мита застосовуються до різних продуктів залежно від їх природи, джерела чи походження та їх економічної чутливості.

«Митний тариф з'явився ще за тих часів, коли почалася зароджуватися централізована держава. Тоді він носив переважно фіскальний характер, а головною функцією митного тарифу було поповнення державної казни. Зниження митних тарифів почалося з ХХ століття. Саме тоді знизилася їхня роль у формуванні доходів і держави, тобто на зміну фіскальній прийшла регулятивна функція» [1, с.162].

Митний тариф є інструментом торгової політики і державного регулювання внутрішнього ринку країни при його взаємодії зі світовим ринком. На практиці його розглядають як:

- ставку мита, яку використовують при експортно-імпортних операціях країни;
- перелік ставок мита, які використовуються для товарів при переміщенні через кордон відповідно до товарної номенклатури зовнішньоекономічної діяльності.

Поняття «митний тариф», «митна система» вивчали чимало вчених, які трактували його по-різному (табл.1.1).

Таблиця 1.1.

Трактування поняття «митний тариф», «митна система»

Автор	Трактування
-------	-------------

Мартинюк О.В., Дудчак В.І.	«Митний тариф є головним економічним інструментом державного регулювання зовнішньої торгівлі» [2, с.26]
----------------------------	---

Продовження табл.1.1.

Гребельник О. П.	Митний тариф трактується як «...різновид державного непрямого податку, який справляється з імпорту, експорту і транзиту товарів, торговельно промислового прибутку, майна, цінностей і предметів, що перетинають кордон у визначених державою пунктах під контролем митних служб» [3, с.88-89]
К. Сандровський	Митна система «...сукупність різноманітних засобів втілення в життя митної політики держави, які забезпечують економічну охорону кордонів країни» [4, с. 9].

Примітка. Створено автором на основі [2],[3],[4].

На нашу думку, митний тариф є інструментом з допомогою якого здійснюється регулювання зовнішньої торгівлі країни та являє собою ставку мита, яка підлягає сплаті при проведенні експортно-імпортних операцій.

Сутність митного тарифу проявляється через його функції, які детальніше представлені у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2.

Функції митного тарифу

Функція	Характеристика
Захисна	Сутність функції полягає у здійсненні захисту товаровиробників національного характеру, оскільки при імпорті товарів країна не лише отримує додаткових дохід, а й впливає на конкурентоспроможність аналогічних вітчизняних товарів.

Регулююча	Сутність функції полягає у регулюванні впливу мита на обсяг імпорту та експорту товару. Висока ставка мита свідчить про малі обсяги експортно-імпортних операцій.
-----------	---

Продовження табл.1.2.

Фіскальна	Сутність функції полягає в отриманні додаткового прибутку при ввезенні імпортних товарів, а також впливають на бюджет покупців, які купляють закордонний товар.
-----------	---

Примітка. Створено автором на основі [5,с.188].

Таким чином, митний тариф виконує такі функції, як захисна, регулююча та фіскальна з допомогою яких забезпечується ефективно митне регулювання.

Поняття митного тарифу тісно пов'язане із поняттям конкретної ставки мита. «Мито – це непрямий податок, що стягується через митні установи із суб'єктів зовнішньоторговельної діяльності за перетин через митний кордон держави товарів, цінностей і майна. Застосування мита дає можливість впливати на ціну імпортованого товару на внутрішньому ринку» [5,с.188].

На сьогоднішній день, в Україні використовують такі ставки мита:

- 1) ввізне мито;
- 2) вивізне мито;
- 3) сезонне мито;
- 4) особливі ставки мита, а саме спеціальне, антидемпінгове, компенсаційне мито.

Розглянемо детальніше кожен з видів у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3.

Характеристика видів мита

Вид мита	Характеристика
Ввізне мито	Застосовується для товарів, які ввозять на територію країни.

Вивізне мито	Застосовується для товарів, які вивозять за межі митної території держави.
Сезонне мито	Застосовується для окремих товарів на термін не менше 60 та не більше 120 діб.
Спеціальне мито	Застосовується для захисту вітчизняних товаровиробників.

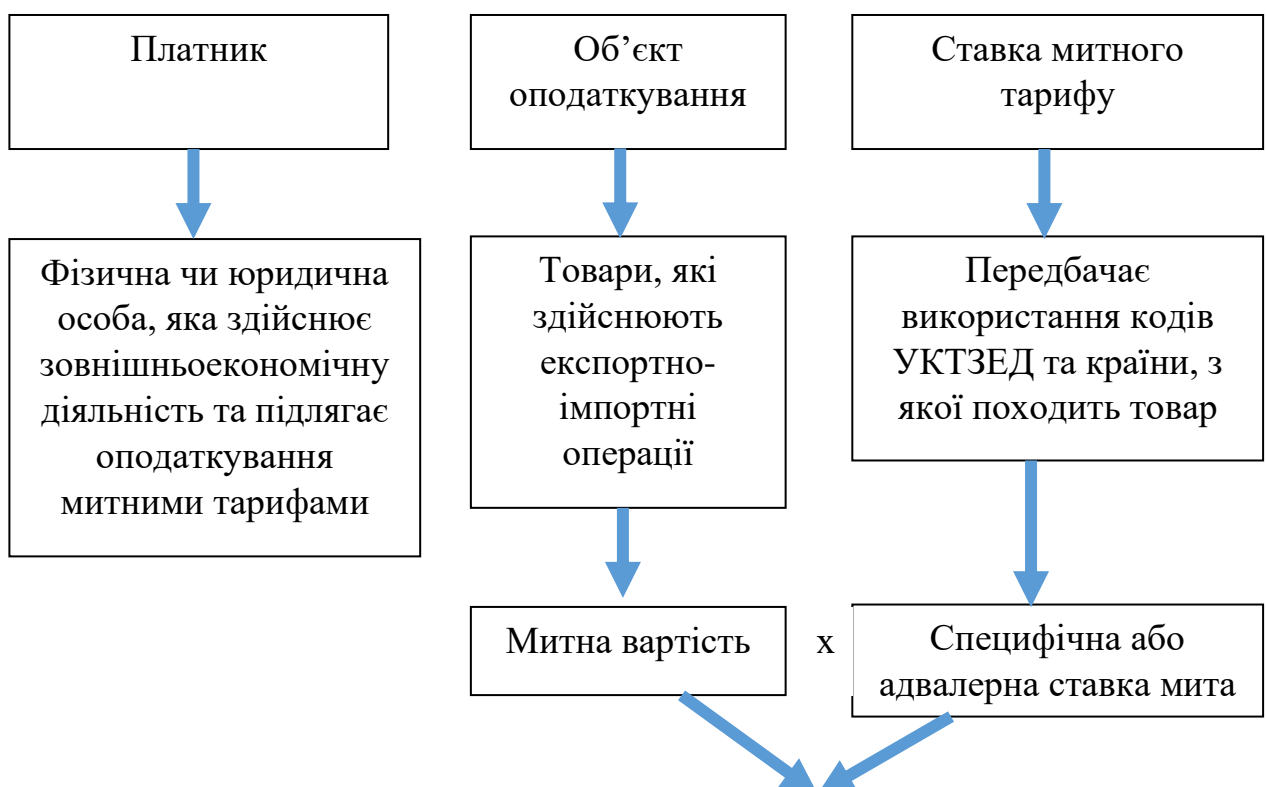
Продовження табл.1.3.

Антидемпінгове мито	Застосовується при ввезенні товарів та унеможливорює завдання шкоди вітчизняним товаровиробникам.
Компенсаційне мито	Застосовується при ввезенні товару, який є об'єктом субсидованого імпорту та також захищає національних виробників.

Примітка. Створено автором на основі [6].

Таким чином, мито застосовується як окрема ставка для проведення експортно-імпортних операцій, а також при захисті виробників вітчизняної продукції.

Закон України «Про митний тариф» від 05.04.2001 р. та Митний кодекс України визначає порядок справляння мита, механізм якого зображено на рис.1.1.

Сума мита, необхідна для сплати
у бюджет

Рис. 1.1. Порядок справляння мита

Примітка. Створено автором на основі [7, с.155].

Згідно рис 1.1. сума мита, необхідна для сплати до державного бюджету залежить від внутрішніх та зовнішніх чинників.

Внутрішні чинники залежать від діяльності кадрових, технічних та організаційних підрозділів митниці. Зовнішні чинники, в свою чергу, включають ставку митного тарифу, обсяг імпорту та експорту, валютний курс, механізм міжнародних операцій тощо.

Мито, виступаючи фіскальним інструментом, має позитивні та негативні сторони, які детальніше розглянемо у таблиці 1.4.

Таблиця 1.4.

Переваги та недоліки мита

Переваги	Недоліки
Постійність надходження у бюджет країни, базуючись на потребі населення у споживанні продукції чи послуг.	Недостатня ефективність у структурі споживання продукції чи послуг.
Висока швидкість надходжень.	Висока вартість адміністрування на відміну від прямих податків.
Відсутність несплати ризику при неефективній діяльності підприємства, зважаючи на те, що мито не залежить від доходу організацій.	Можливість виникнення такого явища як контрабанда.
Держава має змогу регулювати рівень споживання певної продукції чи послуг.	Митна вартість товару може знижуватися, що призведе до отримання менших надходжень у державний бюджет.
Мито включається у ціну товару, що є непомітним для кінцевого споживача.	

Примітка. Створено автором.

Зважаючи на недоліки та переваги мита, можна зробити висновок, що основою митного регулювання є доцільність визначення правильної митної вартості.

Мито є вартісною категорією та чинником, який має на меті підвищення ціни на вітчизняні товари шляхом збільшення ціни на імпортовані та експортні товари. Дане явище дозволить державі отримати додаткові надходження у бюджет країни.

Встановлення конкретної ставки імпортного тарифу (I_T) згідно зі світовими та національними цінами на певний товар (P_C) санкціонує реалізацію однієї із стратегій (рис 1.2.).

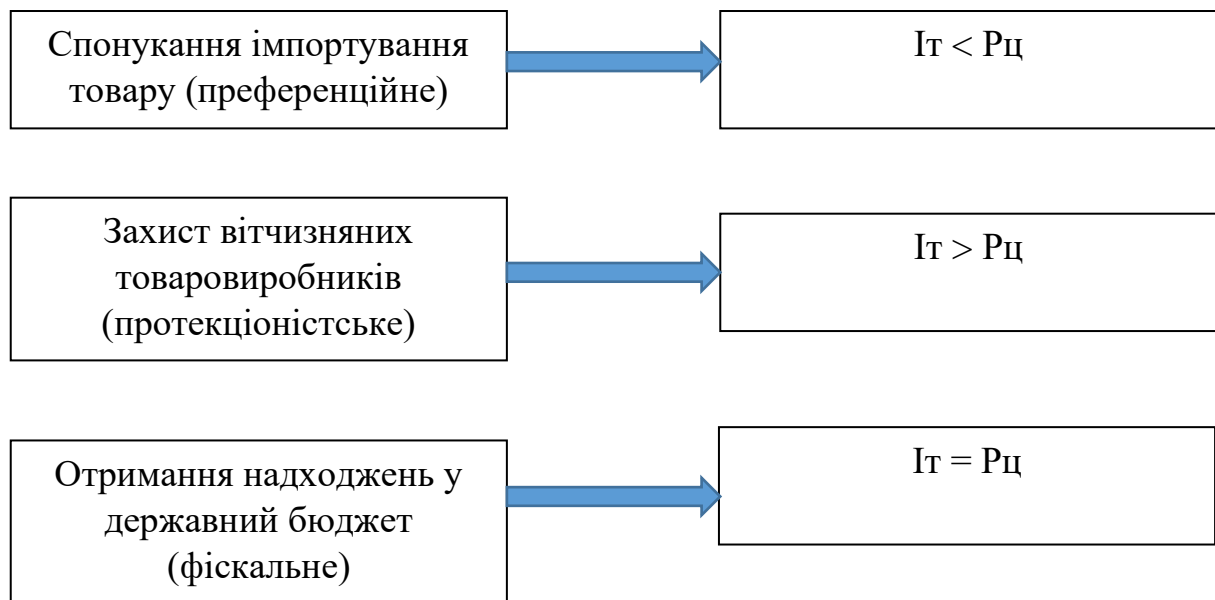

Рис 1.2. Стратегії формування митного тарифу

Примітка. Створено автором на основі [8, с.260].

Митний тариф, з економічної точки зору, полягає у підвищенні конкурентоспроможності товару, тим самим впливає на ціну, темпи розвитку товару, обсяги прибутку тощо.

Митний тариф можна класифікувати на два види, а саме простий та складний. Сутність простого тарифу полягає у використанні універсальної однієї ставки мита для усіх товарів незалежно від країни походження. Основним недоліком даного виду тарифу є відсутність гнучкості та мала низький рівень

розповсюдження. Складний митний тариф включає у себе використання двох і більше ставок митного оподаткування: кожна митна ставка застосовується до товарів певних країн або груп країн. За допомогою складної ставки митних тарифів країна може регулювати вплив митного оподаткування, здійснюючи натиск для одних країн, та поступок для інших або надаючи пільги іншим країнам, прив'язуючи їх до свого ринку.

Товарна номенклатура Митного тарифу України здійснюється на основі кодів тотарів (УКТЗЕД). «Структура десяти знакового цифрового кодового позначення товарів в УКТЗЕД включає код групи (перші два знаки), товарної позиції (перші чотири знаки), товарної підпозиції (перші шість знаків), товарної категорії (перші вісім знаків), товарної підкатегорії (десять знаків)»[9, с.12].

Товарно-класифікаційна схема тарифу складається із наступних складових:

- код товару згідно УКТЗЕД;
- опис товару згідно УКТЗЕД;
- преференційна ставка тарифу;
- пільгова ставка тарифу;
- повна ставка тарифу.

Митний тариф передбачає використання таких видів ставок:

1) Пільгова ставка застосовується для країн, з якими укладено угоду про вільну торгівлю.

2) Повна ставка мита застосовується для товарів, країну походження якого не визначено.

3) Преференційна ставка застосовується для товару, з ким Україна входить у Митний союз або ж спеціальної митної зони у разі встановлення спеціального митного режиму.

«З торгово-політичної практики відомо багато випадків, коли зі зміною структури тарифів різко підвищувався рівень митного захисту певних галузей. Це свідчить про те, що створення товарної номенклатури митного тарифу є завданням швидше торгово-політичним, аніж технічним» [10, с.13].

Сучасний митний тариф встановлюється на чималу кількість найменувань товару, яка включає близько 3 тисячі товарних позицій, кожна з яких має ще окремі підпозиції. Чим більша кількість позицій у структурі митного тарифу, тим зростає його ефективність. Згідно митної практики, зміна складових тарифу підвищувала рівень митного захисту певних галузей.

«За характером дії митний тариф відноситься до економічних регуляторів зовнішньої торгівлі. Його економічне значення пов'язане зі здатністю впливати на ціну товару та відокремлювати національний ринок від світового» [4,с.85]. Таким чином, митний тариф здійснює вплив на конкурентоспроможність товарів, тим самим, накопичує капітал, збільшує темпи розвитку та норми прибутку. Економічна роль мита полягає у :

- збільшенні надходжень у бюджет країни;
- здійсненні захисту від демпінгу;
- захисті окремих галузей, в особливості молодих;
- підвищенні ціни товару на основі вартісних бар'єрів.

«Як інструмент захисту національної економіки митні тарифи використовуються як розвиненими країнами, так і країнами, що розвиваються. При цьому, як правило, у країнах, що розвиваються ставки мита істотно вищі, ніж у розвинених країнах. Це пояснюється тим, що країни, що розвиваються за допомогою митного оподаткування захищають певні галузі національної економіки, що, у свою чергу, сприяє їх прискореному розвитку» [4,с.177].

Введення митного тарифу пов'язане із певними економічними ефектами, серед яких слід виділити наступні:

- Ефект доходів полягає у збільшенні доходів в бюджет країни способом імпорту митом. Даний ефект не є втратою для економіки країни, але є втратою для споживачів, оскільки їх доходи вилучаються державою в дохід бюджету.
- Ефект поділу полягає у розподілу між споживачами та виробниками продукції, яка виготовляється на імпорт.

- Ефект захисту полягає у захисті національних товаровиробників від вищих витрат. Даний ефект виникає в результаті того, що ефективніші у виробництві іноземні товари заміщаються на внутрішньому ринку менш ефективними у виробництві місцевими товарами.
- Ефект споживання полягає у скороченні споживання товару при зростанні ціни на внутрішньому ринку.
- виникає в результаті того, що скорочується споживання товару в результаті зростання його ціни на внутрішньому ринку.

Позитивний економічний ефект митного тарифу полягає у оптимальному рівні митного тарифу, оскільки висока ставка тарифу перебиває імпорт і, тим самим, робить експорт товару не вигідним для інших країн.

У таблиці 1.5. розглянемо позитивні та негативні фактори застосування митних тарифів.

Таблиця 1.5.

Фактори застосування митних тарифів

Позитивні фактори	Негативні фактори
Митний тариф є одним із засобів доходу в бюджет країни	Митний тариф є одним із способів зниження економічного росту
Митний тариф стимулює виробництво вітчизняного характеру та захищає від демпінгу	Митний тариф збільшує рівень податкового тягаря на споживачів
Митний тариф є засобом захисту національної безпеки, моральних та культурних цінностей.	Митний тариф ускладнює платіжний баланс, збільшуючи імпорт та зменшуючи експорт
Митний тариф захищає нові галузі.	Митний тариф веде до скорочення загального рівня зайнятості

Примітка. Створено автором на основі [11, с.16-17].

Таким чином, згідно табл. 1.5. митний тариф носить як позитивний, так і негативний характер для економіки країни в цілому.

Зниження або ж підвищення ставки митного тарифу зводиться до певного ризику. Зниження свідчить про перенасичення країни імпортом товаром, що, в свою чергу, може призвести до зменшення попиту на товари національного характеру, а підвищення – заведе країну у глухий кут міжнародної економічної

ізоляції. Саме тому, ефективним є впровадження зваженої ставки митного тарифу.

Підсумовуючи вищенаведену інформацію, митний тариф – економічний інструмент регулювання експортно-імпортних операцій, основне завдання якого полягає у захисті національної економіки від різноманітних чинників міжнародного ринку. В сучасний період, митна політика України набуває схожості з міжнародними стандартами, проте потребує у ефективній системі регулювання митними тарифами.

1.2. Сучасні методичні підходи до аналізу та оцінки митних тарифів

Одним із найважливіших способів державного регулювання є митно-тарифне регулювання, функція якого полягає у аналізі зовнішньої діяльності країни, підтримуючи власних товаровиробників та захищаючи внутрішній товарний ринок.

Згідно із Законом України “Про зовнішньоекономічну діяльність”, митне регулювання – це управління та контроль за встановленими ставками митних зборів та митними службами України. Основу митно-тарифного регулювання становлять митні ставки, які систематизовано в митних тарифах.

Завдання митно-тарифного регулювання полягає у :

- забезпеченні конкурентоспроможності вітчизняних товарів на світовому ринку;
- забезпеченні збільшення продажів вітчизняної продукції на міжнародних ринках;
- забезпеченні меншої конкурентоспроможності іноземних товарів, обмеживши імпорт;
- забезпеченні недопуску неякісного імпорту товарів.

«Митно-тарифне регулювання безпосередньо впливає на показники експорту та імпорту, а також прямо і опосередковано визначає основні економічні параметри національних економік, а саме: динаміку й тенденції зміни

обмінних курсів, відсоткових ставок, структуру та значення платіжного балансу тощо» [12,с.206].

Митно-тарифне регулювання здійснюється згідно з Митним кодексом, законами та міжнародними договорами та являється своєрідною послугою міжнародних економічних відносин. Вони ж, у свою чергу, включають відносини, які виникають при переміщенні товару за кордон.

Розвиток зовнішньоекономічних зв'язків є однією з першопричини оновлення системи міжнародної політики країни. Кожна держава прагне здійснювати політику, яка повністю буде задовольняти потреби суспільства.

Митна політика держави засновується на таких складових:

1. особливостей вітчизняної експортно-імпоротної політики.
2. форми зовнішньоекономічної діяльності (протекціонізм або лібералізм);

Політика протекціонізму полягає у захисті вітчизняних товаровиробників від світового ринку та здійснюється на основі тарифних і нетарифних методів митної політики. Політика лібералізму здійснюється за умови мінімального втручання держави у зовнішню торгівлю та побудована на законах попиту і пропозиції.

3. інструментів реалізації.

«Наявність відповідного національного правового поля та уніфікованість його щодо правил міжнародної торгівлі створюють певні особливості у здійсненні зовнішньої торгівлі в кожній країні. Чим більше національна законодавча база, яка регулює зовнішню торгівлю, наближена до світової, тим менше чинників, пов'язаних з національними обмеженнями, впливає на розробку експортних та імпорتنих стратегічних рішень» [13, с.13].

Одним із інструментів митної політики є митно-тарифні регулятори, які є універсальними способами регулювання зовнішньоекономічних зв'язків. Їхні функції полягають у захисті національних товаровиробників, вирішенні проблем при експорті чи імпорті товарів, а також, створенні ефективної системи

регулювання й управління світовими господарськими зв'язками як на національному, так і міждержавному рівнях.

Використовуючи митно-тарифне регулювання держава :

- сприяє імпорту та експорту товару або ж обмежує їх;
- здійснює економічну, валютно-фінансову політику у сфері зовнішньоекономічних зв'язків;
- провадить рівність між національним та іноземним товаровиробниками.

У таблиці 1.6. розглянемо основні цілі митно-тарифного регулювання та їх сутнісну характеристику.

Таблиця 1.6.

Характеристика цілей митно-тарифного регулювання

Ціль	Характеристика
Економічна	Полягає у надходженні фінансових ресурсів у бюджет країни.
Регулятивна	Полягає у встановленні спеціальних ставок митних тарифів або ж заборон на експортно-імпортні операції.
Правоохоронна	Полягає у захисті економічної безпеки, життя громадян, моральних і культурних цінностей, охорони навколишнього середовища та захисті від переміщення незаконних і заборонених товарів.

Примітка. Створено автором на основі [12, с.206-207].

У міжнародній практиці митно-тарифне регулювання здійснюється на таких 4-х рівнях:

- 1) Зона вільної торгівлі, де між країнами-учасниками скасовуються торгові бар'єри, проте для інших країн вони залишаються дійсними. Прикладом вільної торгівлі є Європейська асоціація вільної торгівлі (ЄАВТ).
- 2) Митний союз, де між країнами-учасниками скасовуються усі обмеження та використовують єдину систему зовнішніх торговельних обмежень, тим самим усуваючи необхідність існування митної служби на внутрішніх кордонах. Прикладом митного союзу є Європейська економічна співдружність.

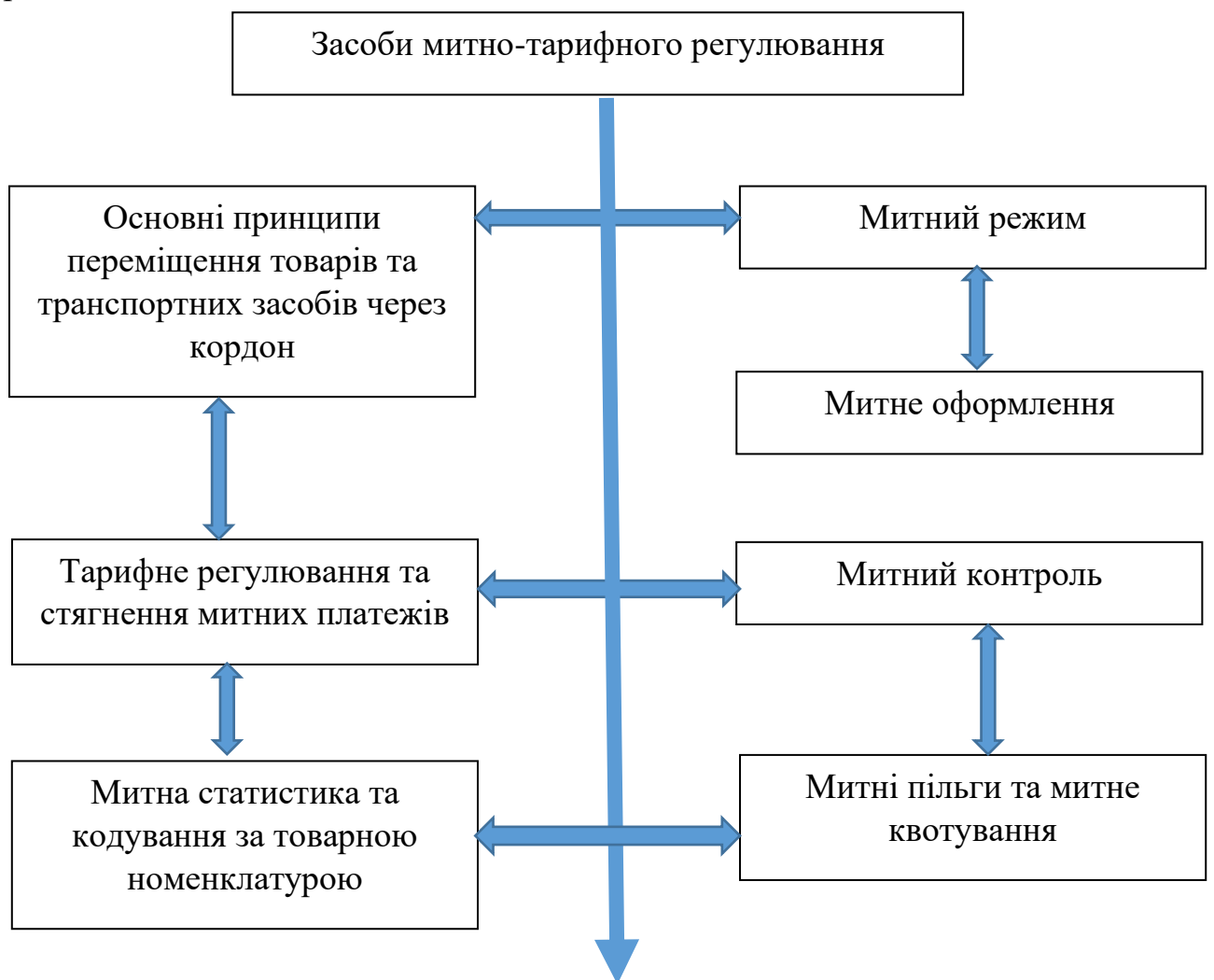
3) Спільний ринок, де немає жодних обмежень між країнами-учасниками, а також діє свобода у переміщенні факторів виробництва, таких як міграція капіталу чи робочої сили.

4) Повний економічний союз.

Основними суб'єктами функціонування митно-тарифних відносин є:

- 1) міжнародна організація;
- 2) транснаціональна компанія;
- 3) країна або ж група країн (інтеграційні об'єднання країн);
- 4) юридичні особи;
- 5) фізичні особи.

Розглянемо основні засоби здійснення митно-тарифного регулювання на рис.1.3.

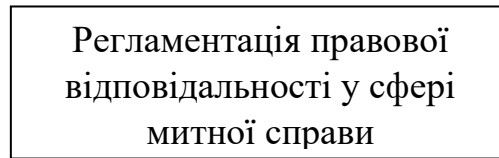

Рис. 1.3. Засоби митно-тарифного регулювання.

Примітка. Створено автором.

Грунтовна оцінка митної системи здійснюється на основі діючого механізму митно-тарифного регулювання, який зображено на рис. 1.4.

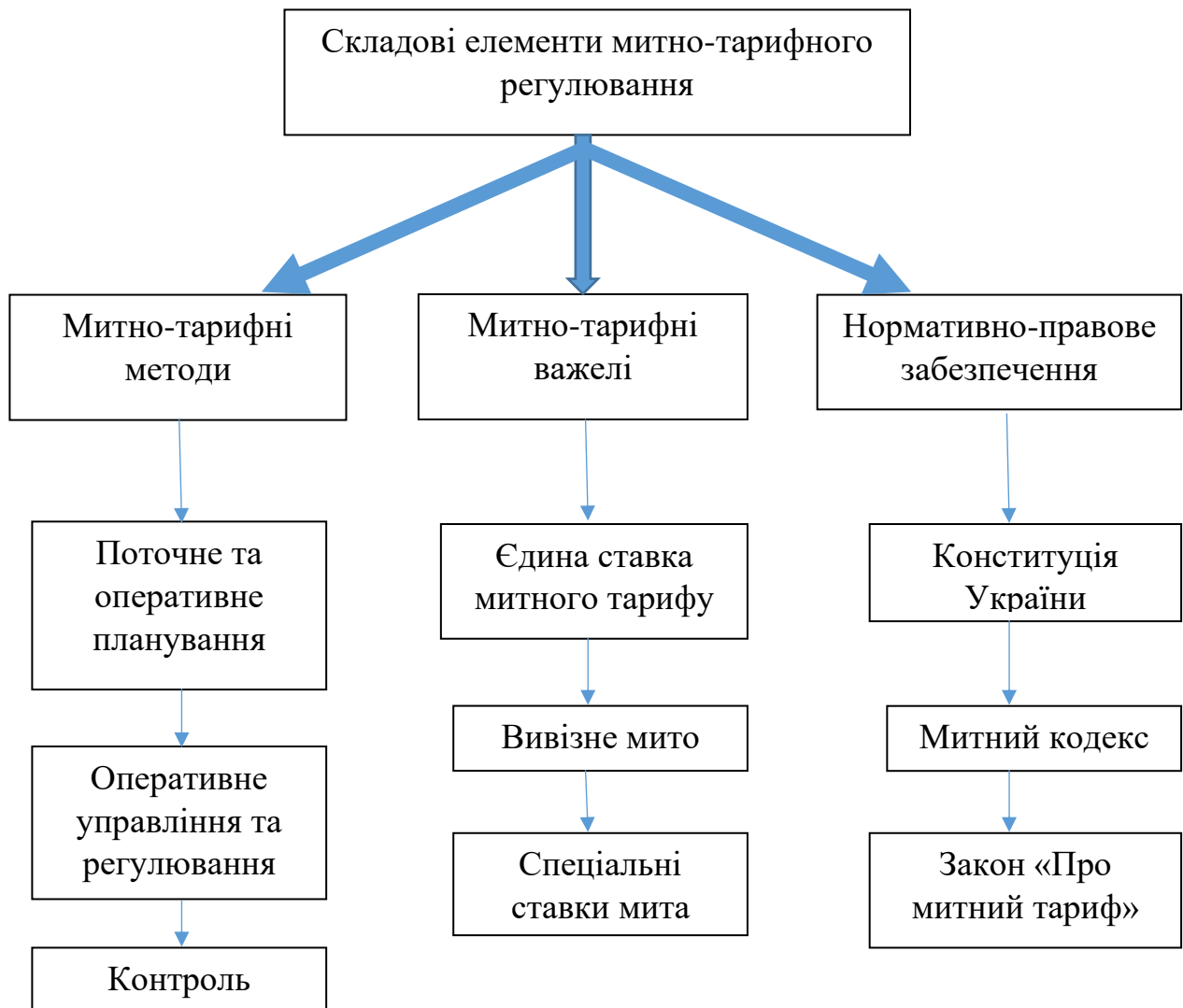

Рис. 1.4. Механізм митно-тарифного регулювання.

Примітка. Створено автором на основі [7, с.155].

Митно-тарифне регулювання покращує конкурентоспроможність країни, яка здійснює імпорту, та сприяє охороні навколишнього середовища і

національній безпеці. На рис 1.5. зображено систему митно-тарифного регулювання.

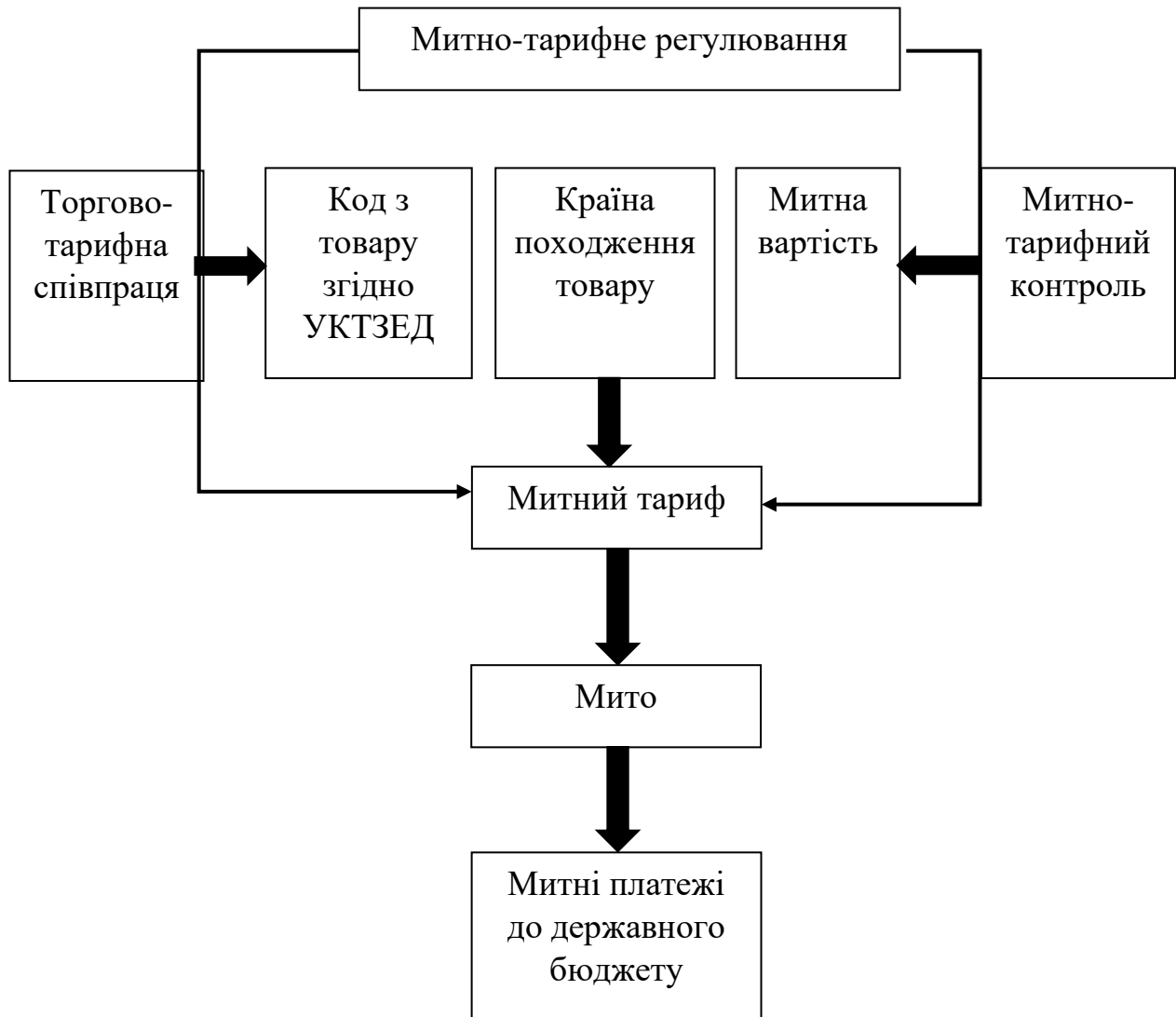

Рис 1.5. Митно-тарифне регулювання

Примітка. Створено автором на основі [14].

В процесі митно-тарифного регулювання визначають оптимальну ставку митного тарифу. Вона полягає у встановленні рівня тарифу, який забезпечить максимальний економічний розвиток держави. Основна проблематика мита полягає в тому, що його ставка може бути як достатньо низькою, так і достатньо високою, при якій припиняється імпорт товару у країну.

Оптимальна ставка визначається тоді, коли рівень граничної вигоди від поліпшення умов торгівлі дорівнює граничній ефективності втрат від уведення тарифу (рис 1.6.).

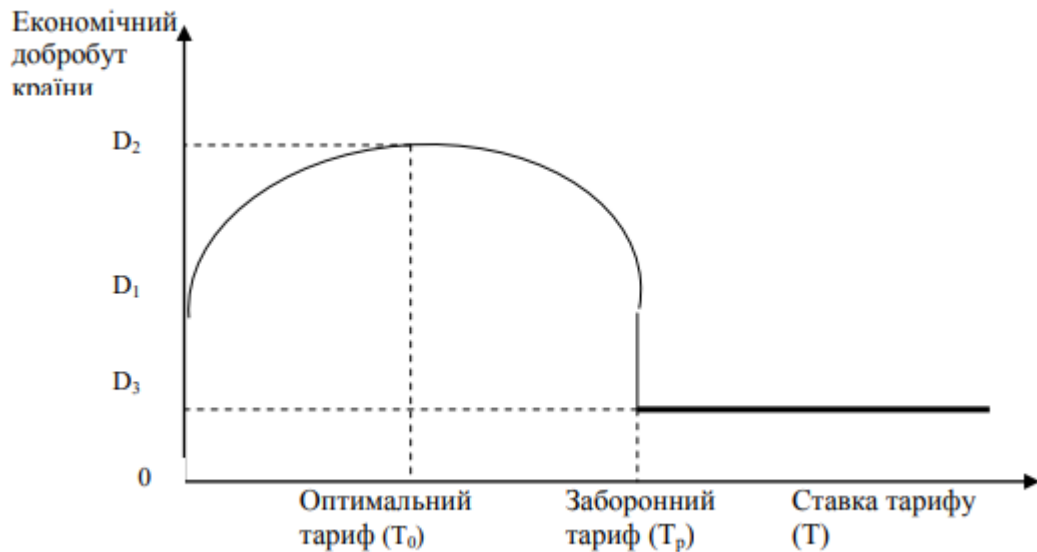

Рис 1.6. Визначення оптимальної ставки митного тарифу

Примітка. Створено автором на основі [13, с.23].

Таким чином, найвищий рівень економічного добробуту країни досягається при оптимальній ставці митного тарифу. У випадку, коли ставка мита дорівнює 0, країна має низький рівень економічної безпеки. При встановленні заборонного тарифу країна має змогу втратити імпорт товарів.

Ставка оптимального митного тарифу завжди є додатнім значенням і знаходиться в межах від 0 до ставки заборонного тарифу. Оптимальний тариф веде до економічного виграшу однієї країни, але до втрат світової економіки в цілому, оскільки є лише перерозподілом доходів від однієї країни до іншої.

Основні ознаки оптимального митного тарифу полягають у наступному:

- 1) ставка оптимального тарифу завжди має додатне значення;
- 2) ставка оптимального тарифу має невелике значення;
- 3) ставка оптимального тарифу обернено пропорційна еластичності імпорту.

Високий рівень еластичності імпорту свідчить про низьку ставку митного тарифу, і навпаки, низький рівень еластичності – висока ставка оптимального тарифу.

4) оптимальний тариф веде до економічного виграшу однієї країни, але до втрат світової економіки в цілому, оскільки є лише перерозподілом доходів від однієї країни до іншої.

Ставка оптимального митного тарифу притаманна переважно для політики протекціонізму. Економічний добробут країни може знизитися за умови підвищення митних тарифів у світових виробників. Заходи щодо регулювання даної ситуації можуть призвести до спаду виробництва, збільшення рівня безробіття тощо. Встановлення оптимальної ставки мита передбачає проведення тривалих консультацій на міжнародному рівні. Проте деяким країнам все ж вдалося уникнути неприємних наслідків. До прикладу, Нігерія використовує митний тариф як збір за збільшення вітчизняного експорту, Туреччина користується муніципальним збором, а Ямайка – гербовим.

Виділяють два методи регулювання митних тарифів, а саме тарифні та нетарифні (рис. 1.7.).

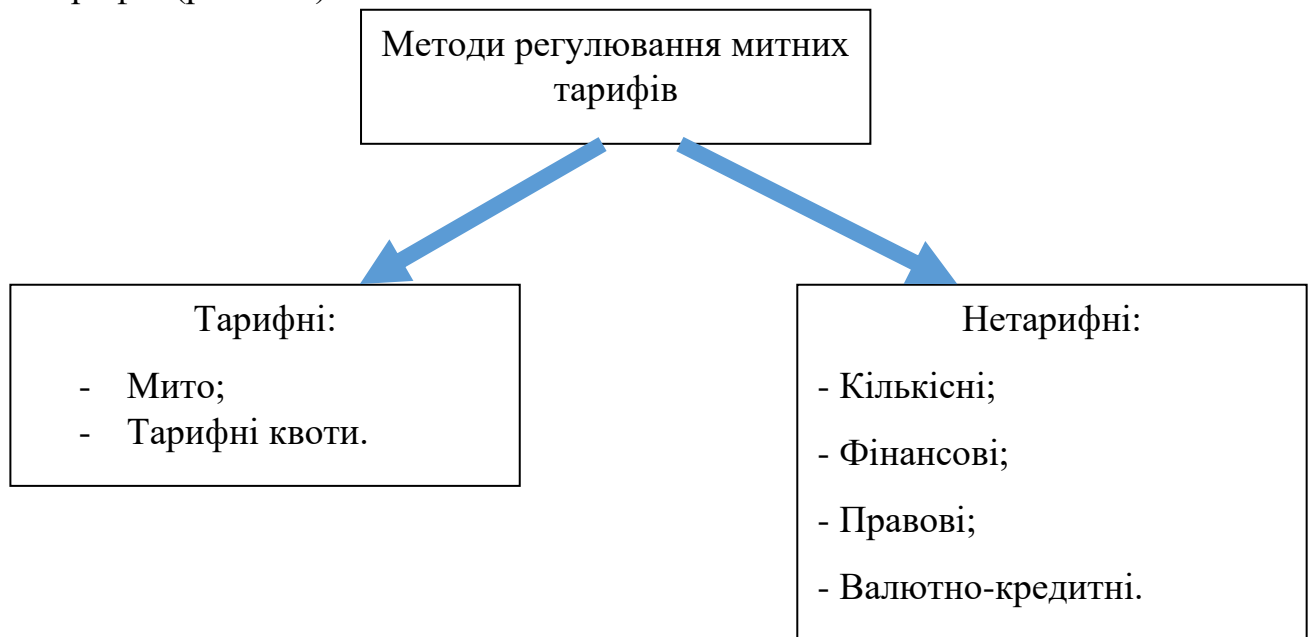

Рис 1.7. Методи регулювання митних тарифів.

Примітка. Створено автором на основі [15].

Сутність тарифних методів полягає у застосуванні митного тарифу, який є економічним та спрямованим на покращення фінансових результатів способом здешевлення експорту та подорожчанням імпорту. Даний вид тарифу є найбільш поширеним, основна функція якого полягає у надходженні додаткових фінансових ресурсів та захисті вітчизняних товаровиробників. Нетарифні методи – це заходи обмежено-заборонного порядку, які перешкоджають проникненню імпортних товарів в країну.

Тарифне регулювання включають в себе такі методи:

- 1) мито, яке використовується як засіб стимулювання або стримання виходу товару на ринок;
- 2) тарифні квоти застосовуються для здійснення регулювання митної політики при укладенні та дотриманні торгових угод.

На сьогоднішній день, зважаючи на достатню впливовість тарифного регулювання при експортно-імпортних операціях, воно все ж поступається нетарифному. Це пов'язано із збільшення впливу обмежень нетарифних методів.

Нетарифне регулювання включає в себе сукупність заходів, які обмежують проникнення імпортних товарів на ринок країни. Сутність нетарифного регулювання полягає в захисті національних товаровиробників та посиленні конкурентоспроможності з іноземними товарами, що, в свою чергу, є притаманним для політики протекціонізму.

Нетарифні методи поділяють на такі 4 види:

1. Правові методи, які включають виникнення бар'єрів при експортно-імпортних операціях.
2. Фінансові методи, які базуються на використанні субсидій, кредитів та демпінгу.
3. Кількісні методи, які складаються із застосуванням квот, ліцензій чи торгової угоди.
4. Валютно-кредитні методи, які пов'язані зі зміною валютного курсу, тим самим зменшується експорт товару.

Нетарифне регулювання здійснюється з використанням наступних заходів, які були розроблені на основі Генеральної угоди з тарифів та торгівлі:

- використанні певних обмежень при експортно-імпортних операціях;
- використання стандартів та санепідемічних норм для пакування та маркування товарів;
- використанні додаткових обмежень, які покладено в механізм здійснення платежів;
- використанні антидемпінгового мита, товарної класифікації товарів та сучасних методів оцінки митної вартості товару.

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що митно-тарифне регулювання в Україні здебільшого має ліберальний характер, тим самим сальдо платіжного балансу набуває від'ємного значення та негативно впливає на курс національної грошової одиниці.

Митно-тарифне регулювання відіграє важливу роль в зовнішньоекономічній діяльності. Ефективна митна політика дозволяє підтримувати стабільність взаємовідносин в світовій економіці.

Висновки до розділу 1

У першому розділі «Теоретико-методологічні основи формування та використання митних тарифів» проведено сутнісну характеристику, аналіз та оцінку митних тарифів за допомогою митно-тарифного регулювання.

Митний тариф є інструментом торгової політики і державного регулювання внутрішнього ринку країни при його взаємодії зі світовим ринком та виконує такі функції, як захисна, регулююча та фіскальна з допомогою яких забезпечується ефективне митне регулювання.

Митний тариф, з економічної точки зору, полягає у підвищенні конкурентоспроможності товару, тим самим впливає на ціну, темпи розвитку товару, обсяги прибутку тощо.

Митний тариф можна класифікувати на два види, а саме простий та складний. Сутність простого тарифу полягає у використанні універсальної однієї ставки мита для усіх товарів незалежно від країни походження. Складний митний тариф включає у себе використання двох і більше ставок митного оподаткування: кожна митна ставка застосовується до товарів певних країн або груп країн.

Сучасний митний тариф встановлюється на чималу кількість найменувань товару, яка включає близько 3 тисячі товарних позицій, кожна з яких має ще окремі підпозиції.

Мито є вартісною категорією та чинником, який має на меті підвищення ціни на вітчизняні товари шляхом збільшення ціни на імпортований та експортований товари. Дане явище дозволить державі отримати додаткові надходження у бюджет країни. Сума митних платежів, необхідна для сплати до державного бюджету залежить від внутрішніх та зовнішніх чинників.

Внутрішні чинники залежать від діяльності кадрових, технічних та організаційних підрозділів митниці. Зовнішні чинники, в свою чергу, включають ставку митного тарифу, обсяг імпорту та експорту, валютний курс, механізм міжнародних операцій тощо

Позитивний економічний ефект митного тарифу полягає у оптимальному рівні митного тарифу, оскільки висока ставка тарифу перебиває імпорт і, тим самим, робить експорт товару невигідним для інших країн. Він полягає у встановленні рівня тарифу, який забезпечить максимальний економічний розвиток держави. Основна проблематика мита полягає в тому, що його ставка може бути як достатньо низькою, так і достатньо високою, при якій припиняється імпорт товару у країну. При оптимальній ставці митного тарифу досягається найвищий рівень економічного добробуту країни. У випадку, коли ставка мита дорівнює 0, країна має низький рівень економічної безпеки. При встановленні заборонного тарифу країна має змогу втратити імпорт товарів.

Ставка оптимального митного тарифу притаманна переважно для політики протекціонізму. Економічний добробут країни може знизитися за умови

підвищення митних тарифів у світових виробників. Заходи щодо регулювання даної ситуації можуть призвести до спаду виробництва, збільшення рівня безробіття тощо.

Одним із найважливіших способів державного регулювання є митно-тарифне регулювання, функція якого полягає у аналізі зовнішньої діяльності країни, підтримуючи власних товаровиробників та захищаючи внутрішній товарний ринок. Визначено чотири рівні митного регулювання у міжнародній практиці: зона вільної торгівлі; митний союз; спільний ринок; повний економічний союз.

Митно-тарифне регулювання покращує конкурентоспроможність країни, яка здійснює імпорту, та сприяє охороні навколишнього середовища і національній безпеці.

Даний вид регулювання передбачає використання тарифних і нетарифних методів. На сьогоднішній день, зважаючи на достатню впливовість тарифного регулювання при експортно-імпортних операціях, воно все ж поступається нетарифному. Це пов'язано із збільшення впливу обмежень нетарифних методів.

В сучасний період, митна політика України набуває схожості з міжнародними стандартами, проте потребує у ефективній системі регулювання митними тарифами.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ МЕХАНІЗМІВ АДМІНІСТРУВАННЯ МИТНИХ ТАРИФІВ У ВІТЧИЗНЯНІЙ ФІСКАЛЬНІЙ ПРАКТИЦІ

2.1. Моніторинг вітчизняної практики мобілізації митних платежів та оцінка контролю за їх надходженням до бюджету

Митна справа не є незмінним явищем і знаходиться у постійному розвитку. Нинішнього вигляду вона набула в результаті тривалого історичного розвитку від суто тривіальних форм до складної за структурою митної системи. Із соціально-економічним розвитком суспільства, розширенням міждержавних зв'язків, ускладнювалися і державні завдання у сфері митної справи. Відповідно, змінювалися пріоритети і засоби здійснення митної політики держави.

Початок існування митного тарифу сягає ще років, коли лиш держави почали зароджуватися. Тоді ж він мав фіскальний характер та виконував функцію поповнення державної казни. Протягом наступних років роль митного тарифу стала полягати у виконанні торгівельної функції.

У ХІХ столітті він здійснював захист вітчизняних товаровиробників, оскільки іноземні були більш конкурентоспроможними на ринку. На даному етапі митний тариф розглядався як джерело доходів держави.

На початку ХХ століття роль митних тарифів знижується, тим самим виконуючи регулятивну функцію.

Задля здійснення захисту вітчизняних товаровиробників та створення для них сприятливих умов використовують такі засоби:

- 1) ескалація мита із збільшенням обробки товару;
- 2) ефективний тарифний захист.

Дані засоби застосовують в раціональній побудові митних тарифів зі всіма найменуваннями товарів. Принцип ескалації між країнами з різним розвитком ринкової економіки дозволить зберегти лідерські позиції розвиненим країнам.

Політика ефективного тарифного захисту полягає у використанні низьких ставок для сировини та матеріалів та високих ставок митних тарифів для готової продукції. Таким чином, забезпечується баланс між митними тарифами та економічною безпекою держави.

«Принцип ескалації - це принцип побудови митного тарифу, що базується на понятті порівняльної конкурентоспроможності сировинних і готових виробів. При прийнятті економічного рішення виникає ситуація, коли ввезення сировини і, наприклад, замовлення на виробництво всередині країни є істотно вигіднішими, ніж ввезення оброблених або готових виробів» [16,с.180]. Таким чином, існують два способи підвищення рівня тарифного захисту ринку:

- 1) підвищення ставки мита на товар;
- 2) зниження витрат на сировину чи напівфабрикати при виготовленні товару, тим самим збільшується різниця між ставками мита.

Ставка митного тарифу будується з використанням принципу тарифної ескалації, сутність якого полягає у збільшенні ставки відповідно до зростання виробництва товару або ступеня перероблення сировини. Розвинені країни мають нижчі витрати на обробку сировини, таким чином, ставки митних тарифів будуть збільшуватися малими темпами. Деякі випадки передбачають ввезення готової продукції безмитно.

В сучасний стан, все більшої проблеми набуває неспіввідношення митного контролю України світовим стандартами. «Зважаючи на активну взаємодію України та Європейського Союзу, зокрема в питаннях реалізації зони вільної торгівлі, пріоритетними напрямками підвищення ефективності митної політики нашої країни є спрощення митних процедур та створення максимально сприятливого середовища для учасників зовнішньоекономічної діяльності»[17].

Ефективність митно-тарифного регулювання напряму залежить від існуючих правил та нормативів у державі. «Пріоритетним напрямом діяльності Державної митної служби України протягом останніх років визначалося забезпечення реалізації фіскальної політики, підвищення ефективності

регулювання зовнішньої торгівлі, безумовне виконання показників надходжень до Державного бюджету» [18].

У табл. 2.1 проведемо динаміку надходжень митних платежів до Державного бюджету.

Таблиця 2.1

Тенденція надходжень митних платежів до Державного бюджету України у 2017-2019 рр.

Показник	2017р.	2018р.	2019р.
До загального фонду державного бюджету України надійшло, млрд.грн	605,6	833,6	879,8
Податок на додану вартість з ввезених на територію України товарів	261,5	295,1	287,4
Податок на прибуток підприємств	63,9	95,8	107,1
Податок та збір на доходи фізичних осіб	82,0	91,8	110
Податок на додану вартість з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) з урахуванням бюджетного відшкодування	60,1	79,1	88,9
Акцизний податок	31,2	57,1	72,0
Рентна плата за користування надрами	48,6	39,9	41,3
Ввізне мито	22,2	23,3	22,8
Кошти, що перераховуються НБУ відповідно до Закону України «Про Національний банк України»	34,6	44,6	64,9

Примітка. Створено автором на основі [19].

Згідно таблиці 2.1., спостерігається позитивна тенденція до збільшення митних надходжень у бюджет України. Найбільші надходження до загального фонду державного бюджету у 2019 році становили:

- податок на додану вартість з ввезених на територію України товарів, що на 7,7 млрд грн, або на 2,6 відсотка менше ніж у 2018 році;

- податок на прибуток підприємств, що на 11,3 млрд грн, або на 11,8 відсотка більше ніж у 2018 році;

- податок та збір на доходи фізичних осіб, що на 18,2 млрд грн, або 19,9 відсотка більше ніж у 2018 році;

- податок на додану вартість з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) з урахуванням бюджетного відшкодування, що на 9,8 млрд грн, або на 12,4 відсотка більше ніж у 2018 році;

- акцизний податок, що 14,9 млрд грн, або на 17,1 відсотка менше порівняно із 2018 роком;

- рентна плата за користування надрами, що на 1,4 млрд грн, або на 3,6 відсотка більше ніж у 2018 році;

- ввізне мито, що на 0,5 млрд грн, або на 2,2 відсотка менше ніж у 2018 році;

- кошти, що перераховуються НБУ відповідно до Закону України «Про Національний банк України», що на 20,3 млрд грн, або на 45,5 відсотка більше ніж за 2018 рік.

Побудуємо діаграму 2.1. для наочності, яка буде відображати митні надходження у бюджет України протягом 2017-2019 рр. у відсотковому співвідношенні.

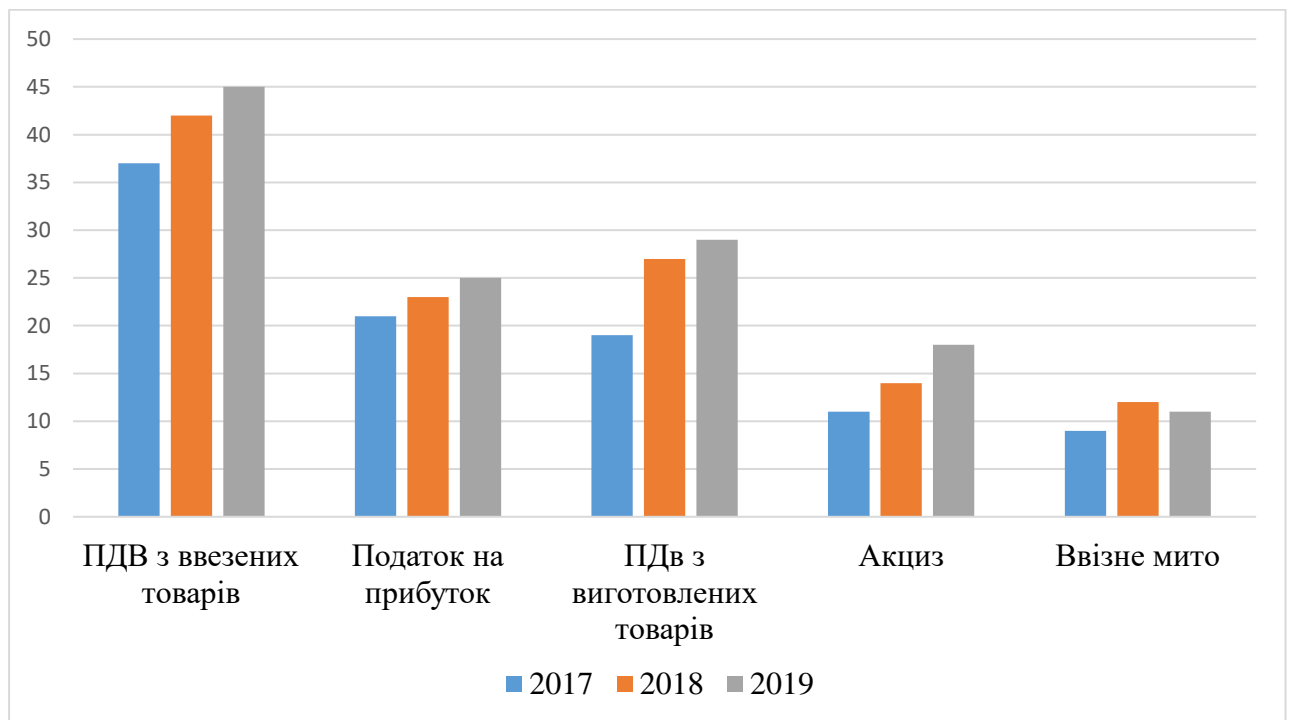

Рис. 2.1. Динаміка митних надходжень у бюджет з 2017-2019рр.

Примітка. Створено автором на основі [19].

Таким чином, згідно рис 2.1. спостерігається тенденція до зростання митних надходжень, тим самим збільшуючи державний бюджет. Найбільшу частку серед даних показників займає ПДВ з ввезених товарів, а найменшу ввізне мито, рівень якого протягом 2018-2019 років знизився. Аналіз структури митних надходжень показує, що найпопулярнішими митними платежами є ввізне мито, акцизний збір та податок на додану вартість (ПДВ). Проведено діагностику кожного з даним показників.

ПДВ є непрямим податком, який входить у ціну товару та сплачується споживачами. На рис нижче розглянемо динаміку надходжень даного податку до бюджету України.

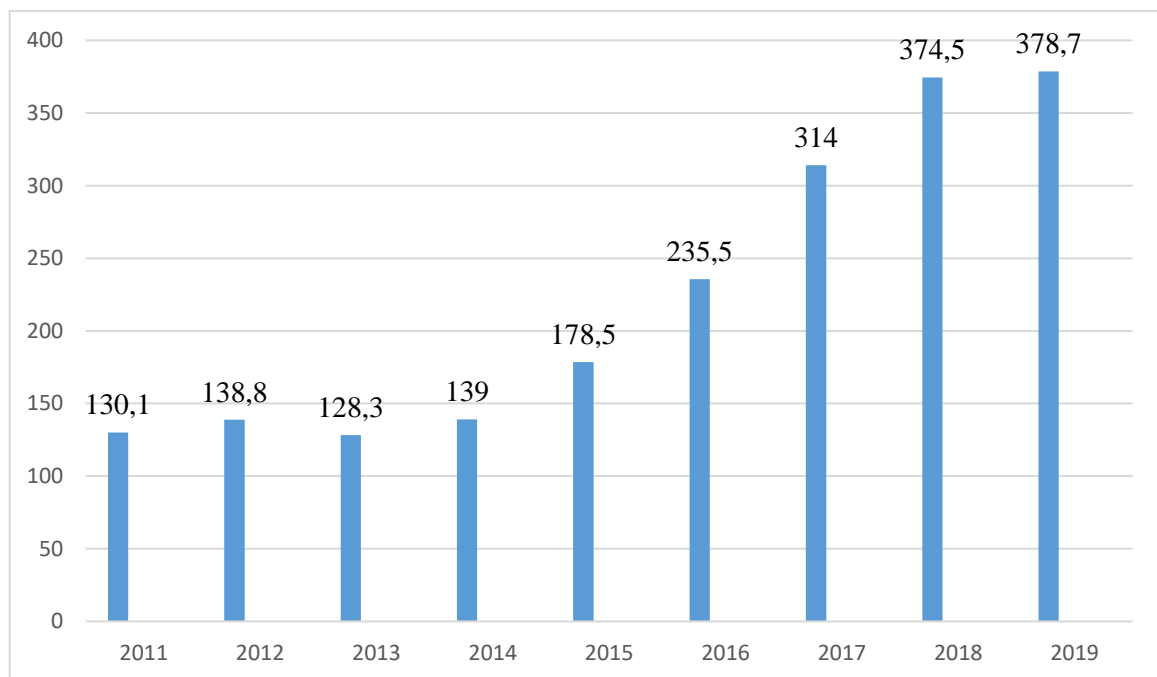

Рис 2.2. Надходження податку на додану вартість протягом 2011-2019рр.

Примітка. Створено автором на основі [19].

Основна ставка ПДВ складає у 2021 році 14%. Згідно рис.2.2.ПДВ у 2019 році збільшився на 1,1% до 378,7 млрд гривень.

Даний процес може бути обумовлений:

- зміцненням національної валюти, що є першопричиною росту споживчих цін;

- заміщенням на січень 2019 року частини відшкодування податку на додану вартість (у сумі 10,1 млрд грн) у зв'язку з проведенням документальних перевірок сум.

Акцизний податок є одним із непрямих податків, який включається у ціну підакцизних товарів. До них відносять:

- алкоголь та спирт етиловий;
- тютюнові вироби та їх замітники;
- паливо;
- транспортні засоби;
- електрична енергія.

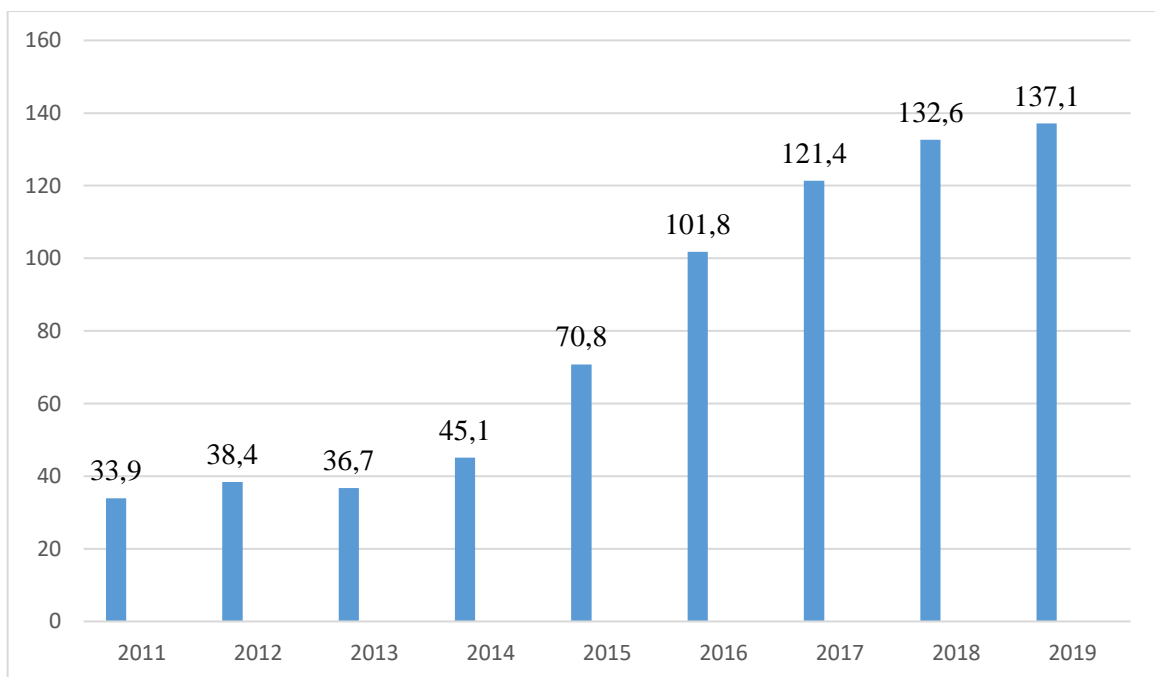

Рис 2.3. Надходження акцизного податку протягом 2011-2019рр.

Примітка. Створено автором на основі [19].

Згідно рис 2.3. сума надходжень акцизного податку у бюджет України у 2019 році склала 137,1 млрд.грн. Даний показник є більшим за 2018 рік на 3,3%. Дане зростання спричинене тим, що у 2019 році для оформлення транспортних засобів, ввезених на територію України, використовувалися спеціальні пільгові умови. Податкова знижка, у цьому випадку, становила 50%.

Ввізне мито застосовується для товарів, які ввозяться на територію України. Впровадження або ж заміна наявної ставки мита здійснюється лише ВРУ з допомогою прийняття відповідних законів. Розглянемо поповнення бюджету країни за допомогою ввізного мита у рис. 2.4.

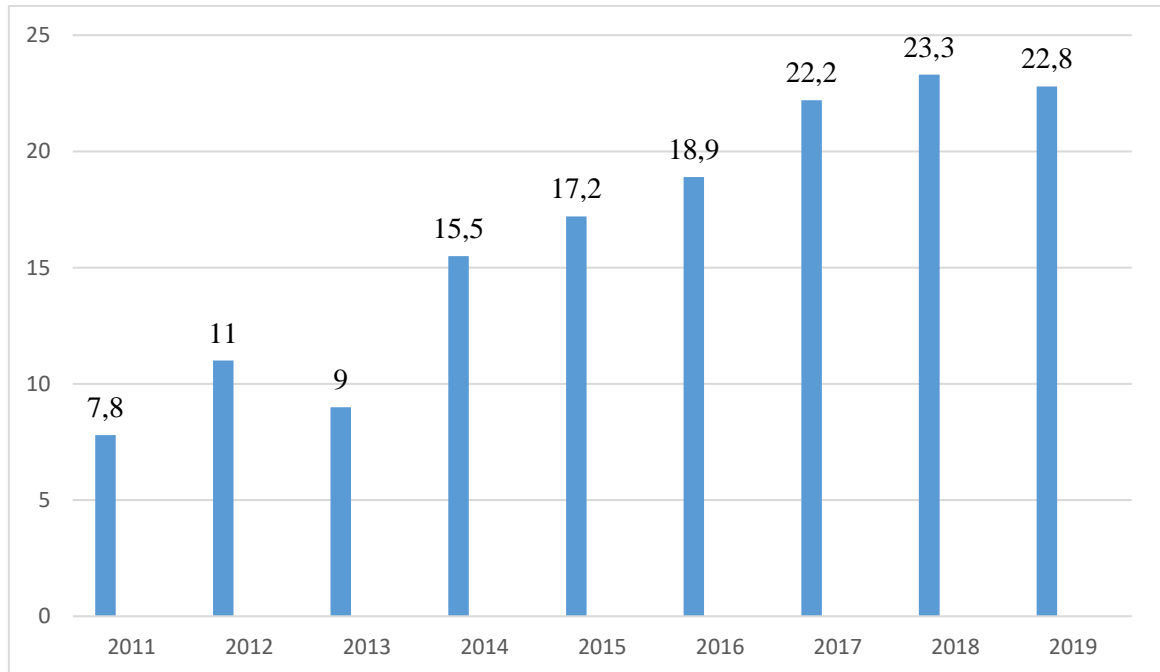

Рис 2.4. Надходження ввізного мита протягом 2011-2019рр.

Примітка. Створено автором на основі [19].

Як видно, з рисунку вище, у 2013 та 2019 роках простежується тенденція до зростання даного виду надходжень. Таке явище, швидше за все, зумовлене тим, що вступ України до Світової організації торгівлі потягнув за собою зниження ставки ввізного мита і безпосередньо пов'язане із спадом курсу гривні у порівнянні з долларом США. «Девальвація гривні автоматично збільшила захисний ефект навіть невисоких ставок мита. Через зростання курсу долара подорожчали й імпорتنі товари, що призвело до зменшення імпорتنих поставок в Україну, і, відповідно, надходження від оподаткування імпорتنих операцій. Світова фінансово-економічна криза, що розпочалась в кінці 2008 року, також негативно вплинула на стан платіжного балансу України» [21, с.146].

Таким чином, розглянуті вище митні тарифи, такі як ПДВ, акцизний податок та ввізне мито позитивно впливають на бюджет країн, з кожним роком

його збільшуючи. Передумовою зростання рівня митних платежів є високі темпи розвитку ринкової економіки України, стимулювання зовнішньої торгівлі та імпорту товарів.

«Нерівномірність фінансових можливостей та, у зв'язку із цим, диференціація потреб, впродовж певного проміжку часу, змінюють характеристики не лише економічного середовища, а й перспективи його розвитку. Таким чином, можемо стверджувати, що цей фактор, поряд з іншими, суттєво впливає на виникнення коливань економічного простору, а як наслідок, і фіскального» [22, с. 32].

На даному етапі наповнення державного бюджету є найважливішим завданням митної системи України. «З метою забезпечення виконання бюджетного завдання митними органами України виконуються ряд завдань, а саме:

- посилення контролю за повнотою бази митного оподаткування;
- недопущення заниження митної вартості товарів;
- попередження неправильного визначення класифікації товарів і країни їх походження» [23, с. 139].

На рис. 2.5. проведено порівняльний аналіз надходжень, отриманих за допомогою митної служби та податкової.

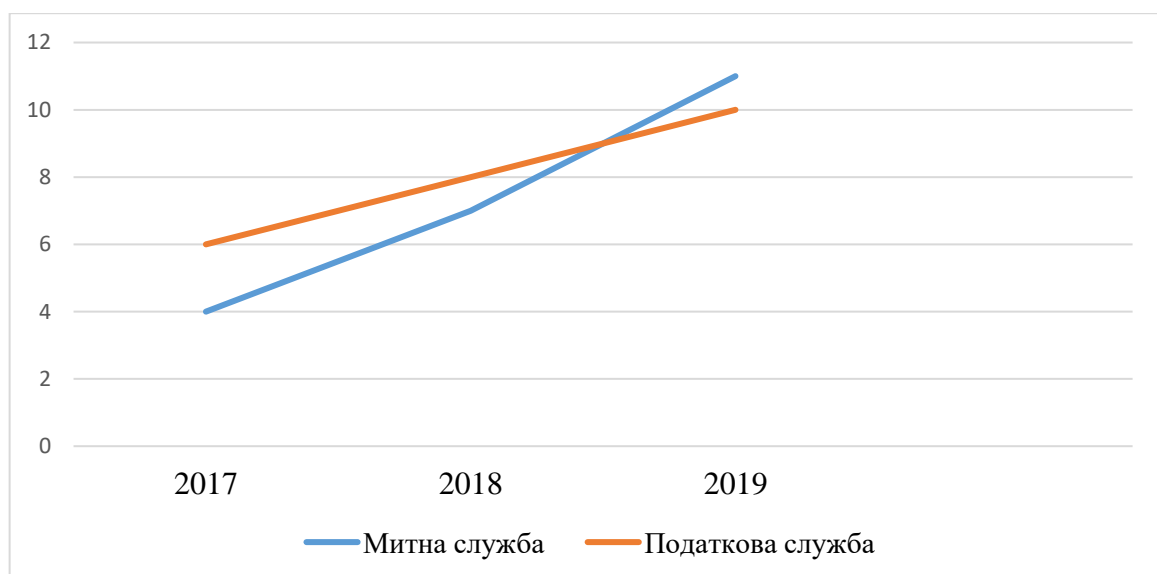

Рис. 2.5. Митні надходження на період з 2017-2019рр.

Примітка. Створено автором на основі [19].

Рис 2.5. вказує на те, що до 2018 році більшу частку митних надходжень здійснювалися через податкову службу, проте у 2019 році показники зрівнялися, оскільки ставки митних тарифів зростають з кожним днем.

«Таким чином, за умов транзитивної економіки зовнішні джерела надходжень до бюджету країни перспективніші, ніж внутрішні. За такої ситуації роль митниці як фіскального органу посилюється, тобто домінуючою функцією стає не регулятивна чи правова, а економічна – податкова, що потребує оцінки показників функціонування системи митно-тарифного регулювання та їх впливу на подальший розвиток зовнішньоекономічних відносин. Вагомим показником є митні надходження в удосконаленні митно-тарифної системи загалом» [24, с. 149].

Зростання надходжень до державного бюджету завдяки митним платежам зумовлює ріст частки митних тарифів у доходах країни. Загалом сума ввізного мита є більшою, ніж вивізного. Це явище пов'язане із низькою конкурентоспроможністю українських товарів на світовому ринку, що при збільшенні ціни на ринку призведе до зменшення експорту. Також, наступним фактором є те, що Україна провадить політику захисту вітчизняних виробників та має на меті полегшення доступу до міжнародних ринків. На рис 2.6. зображено частку надходжень ввізного мита у державний бюджет та у ВВП країни протягом 2010-2019 рр. (у відсотках).

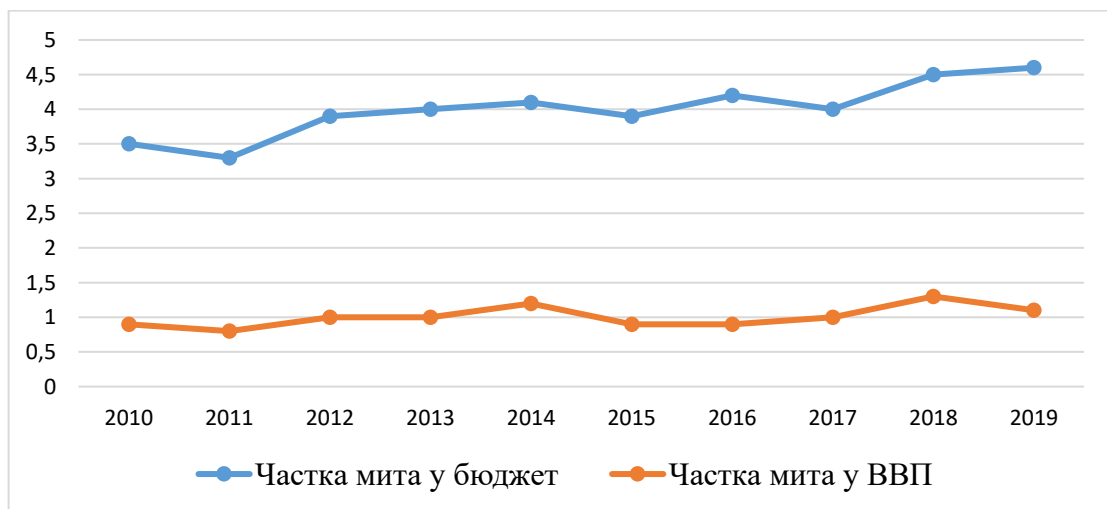

Рис. 2.6. Частка надходжень ввізного мита у державний бюджет та у ВВП

Примітка. Створено автором на основі [19].

Згідно рис. 2.6. у 2015 році спостерігається негативна тенденція до зниження частки надходжень мита у бюджет та у ВВП країни. У 2017 році частка мита у бюджет та частка мита у ВВП у 2019 році зменшилися на 0,2%. Загалом рис. 2.6. наглядно відображає позитивну тенденцію.

Сучасний стан економіки України характеризується значною частиною імпорту товару на внутрішньому ринку. Таким чином проведено порівняльний аналіз структури ввізного мита протягом 2015-2016рр.(рис 2.7, 2.8).

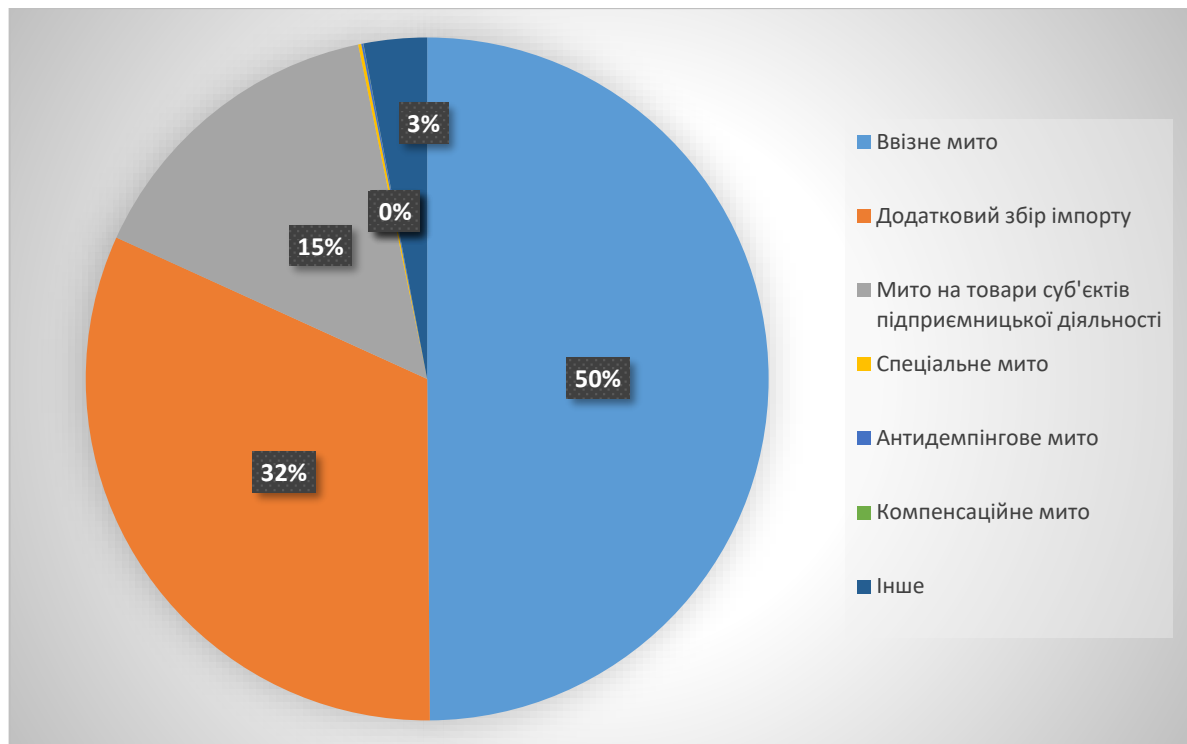

Рис. 2.7. Надходження ввізного мита до державного бюджету України у 2015 р.

Примітка. Створено автором на основі [20].

Таким чином, найбільшу частку надходжень до державного бюджету України становить ввізне мито, друге місце посідає додатковий збір імпорту. Найменшу частку мають спеціальне, компенсаційне та антидемпінгове мита по 0,15%,0,01% та 0,09% відповідно.

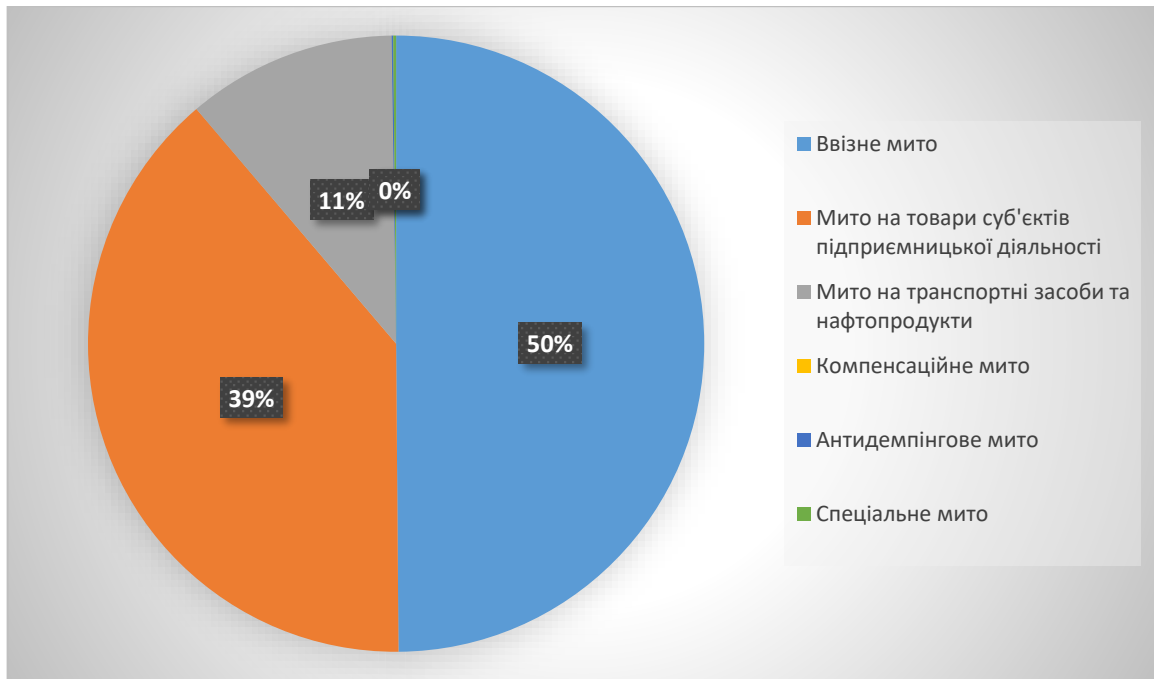

Рис. 2.8. Надходження ввізного мита до державного бюджету України у 2016 р.

Примітка. Створено автором на основі [20].

Аналіз структури надходжень у 2016 році показав, що частка ввізного мита залишається незмінною і складає 50%. Частка мита на товари суб'єктів підприємницької діяльності збільшилася на 24% порівняно з 2015 роком. Найменша частка залишилася за спеціальним, компенсаційним та антидемпінговим ставками мита.

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що регулятивна функція митного тарифу посилюється. Задля вдосконалення митної політики України необхідно систематично аналізувати митні надходження у бюджет та вживати необхідні заходи щодо їх збільшення.

2.2. Особливості митно-тарифного регулювання в Україні

Розвиток митно-тарифного регулювання в Україні розпочинається із 1991 року, коли країна отримала статус незалежності. У 1993 році було прийнято Єдиний митний тариф, характеризувавши ринкову економіку України в той час

як відкрити. Протягом наступних десяти років було внесено чимало змін у структуру митного тарифу.

«Митна служба України створювалася на базі 25 митниць і 49 митних постів, які діяли на території України в часи колишнього Радянського Союзу. Вітчизняна митна система утверджувалася пліч-о-пліч з розбудовою державності в Україні. За десять років роботи завдяки підтримці Президента України та Уряду Державна митна служба стала міцною, ефективно діючою сучасною структурою, яка забезпечує реалізацію державної політики в сфері митної справи» [25, с.53].

З кожним роком все більшої необхідності набувало створення нового митного тарифу, оскільки Єдиний митний тариф було побудовано на застарілій системі кодування товарів, яка на той час практично не використовувалась у світі.

Згідно Закону «Про Митний тариф України» з 1 липня 2001 року в Україні набув чинності новий Митний тариф України». Він включає у себе виконання наступних заходів:

- встановленні збалансованої ставки ввізного мита, яка б сприяла захисту вітчизняних товаровиробників;
- здійснення трансформації митних тарифів відповідно до Світової організації торгівлі;
- здійснення оптимізації митних тарифів з допомогою усунення неточностей у кодуванні товарів;
- збереженні ставки мита на рівні, передбаченому законодавством.

Наступні заходи регулювання митних тарифів були пов'язані із вступом України до Світової організації торгівлі (СОТ). У 2002 році згідно законам підприємства спеціальних економічних зон, технопарки та окремі галузі економіки використовували пільгову ставку митного тарифу. Дана ситуація призвела масового імпорту товару, який виготовлявся на території України і тим самим пригнічувала вітчизняних виробників. Структура зовнішньої торгівлі має

негативні тенденцію: рівень експорту зростає, проте частка готового товару зменшується. Рівень імпорту не змінився, що теж є негативним явищем.

В загальному, введені ставки ввізного мита згідно Світової організації торгівлі призвели до політики лібералізму в митній політиці України, якій притаманне зниження ставок ввізного мита.

Митний тариф України на даний час включає:

- нульові ставки мита зросли на 641 шт. та становлять 37% у загальній кількості ставок ввізного мита;
- специфічна ставка мита зменшилася і становить 163 шт.;
- комбінована ставка заміщена адвалерною;
- митні ставки заборонного характеру суттєво зменшилися.

Таким чином, можна зробити висновок, що вступ України до Світової організації торгівлі негативно відобразився на структурі зовнішньо-економічної діяльності. Основною функцією митного регулювання залишається фіскальна, яка повинна охоплювати заходи для покращення прозорості сплати податкових зобов'язань.

У 2004 році ставка ввізного мита була зменшена, проте це не вирішило проблеми із зловживанням класифікації товару та ухиленням від сплати податків. Складнощі у застосуванні специфічних ставок мита існували щодо тих товарів, які встановлені з невірною базою оподаткування. «Відчутна різниця у ставках ввізного мита спонукала багатьох суб'єктів ЗЕД зловживати за рахунок неправильної класифікації товарів з метою ухилення від сплати податків у повному обсязі. Значна диференціація у ставках ввізного мита на готову побутову, аудіо-, відео-, комп'ютерну техніку та комплектуючі до них, яка різнилась у десятки разів, стимулювала масове ввезення комплектуючих елементів з подальшим тіншовим складанням цих товарів шляхом “викруткової” збірки та ухиленням від сплати податків. Ще одним аспектом, який негативно впливав на регулюючі та фіскальні функції ставок мита, являється значний обсяг пільг, передбачених чинним законодавством для окремих територій та галузей промисловості» [26,с.183].

Задля вдосконалення системи митно-тарифного регулювання у 2005 році уряд здійснив ряд законів, які дозволяли зменшити ставку імпортного мита та усунути їх надмірну диференціацію. Прийняття цих законів сприяло тому, що 90 % товарних кодів Митного тарифу України до даного часу мають однакові рівні ставок пільгового та повного ввізного мита. Протягом наступних років ставка митного тарифу практично не змінювалася.

Сучасний стан митного тарифу України знаходиться на етапі реформування. Впровадження ставок мита на товари при експортно-імпортних операціях необхідно здійснювати на основі ретельного аналізу стану національної економіки, динаміки національних і світових витрат і можливостей заміщення імпортованої продукції, продукцією вітчизняного виробництва. При цьому, виникає потреба у постійному моніторингу стану внутрішнього та зовнішнього ринків, а також, контролі ринкових часток імпортних товарів на вітчизняних ринках.

Сучасний спосіб митного регулювання повинен враховувати особливості економіки. Вітчизняний стан ринкової економіки характеризується застарілими методами виробництва, які здешевлюють товар, що впливає на його конкурентоспроможність. Дане явище призведе до зменшення виробництва у країни, що тягне за собою скорочення робочих місць, зростання рівня безробіття, зниження рівня економічної безпеки та низький престиж країни в цілому. Таким чином, в основу митно-тарифного регулювання покладено збалансування внутрішній та зовнішніх інтересів держави.

«Важливу роль у захисті, національних інтересів відіграє митна політика, яка є невід'ємним складником зовнішньоекономічної політики держави. Відтак, митна політика являє собою певний комплекс заходів, спрямованих на забезпечення ефективного функціонування митних кордонів та забезпечення захисту національних інтересів та національної безпеки держави у зовнішньоекономічній сфері» [27, с.76]. Митні збори та податки, отримані митними органами, надходять до бюджету країни.

Митна політика, на сучасному етапі, потребує ефективної системи митного контролю та оформлення. Одним із способів вирішення проблем митної політики є виокремлення митниці у незалежну структуру.

Митна політика реалізується за допомогою експортно-імпортних операцій.

Імпорт є митним режимом, при якому найменування товарів ввозяться на територію країни для вільного перебування та користування та можуть використовуватися без будь-яких митних обмежень. Кожен імпортований товар має відповідати національним стандартам, саме тому в 1993 році була введена обов'язкова сертифікація, яка проводиться з використанням кодів УКТЗЕД. Розглянемо структуру імпорту товару в Україну на рис. 2.9.

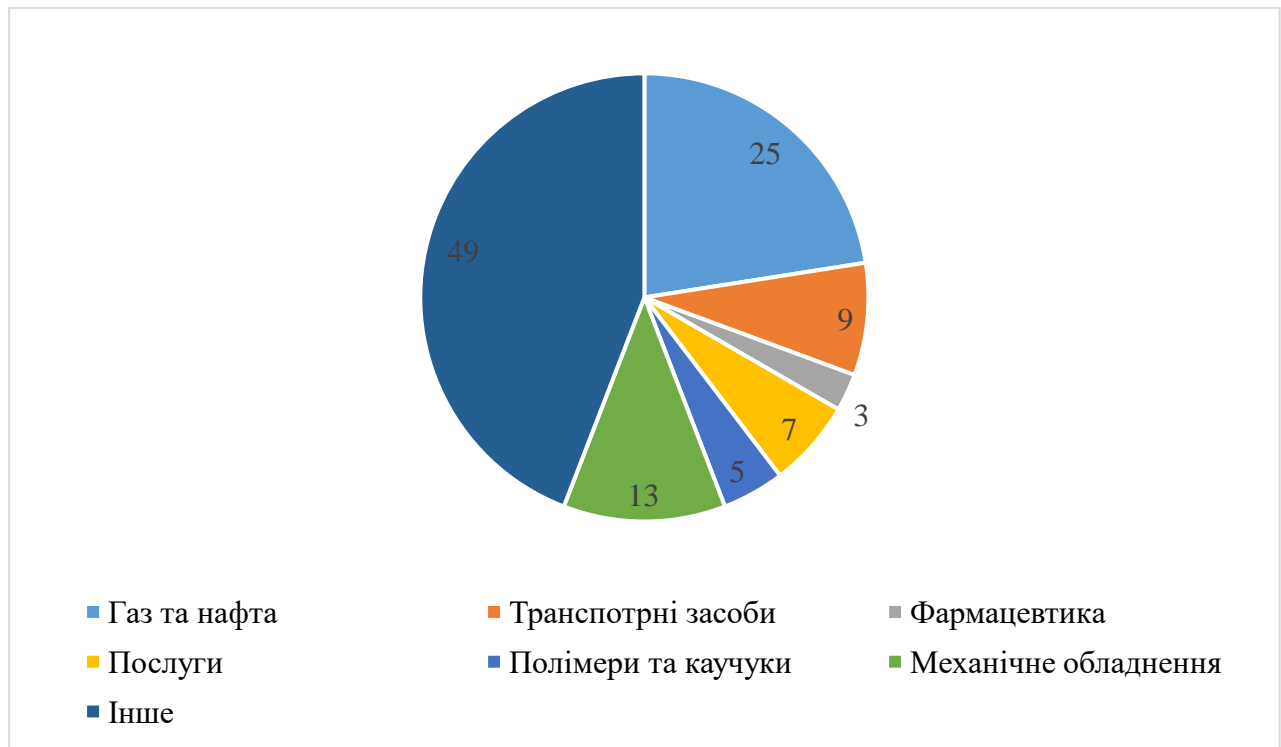

Рис 2.9. Структура імпорту товару

Примітка. Створено автором на основі [20].

Таким чином, згідно рис. 2.9. найбільшу частку в структурі імпорту товарів має газ та нафта, а найменшу – фармацевтика (3%).

Проведемо динаміку зміни обсягу імпорту товарів в Україні з 2007 по 2019рр. з допомогою рис. 2.10.

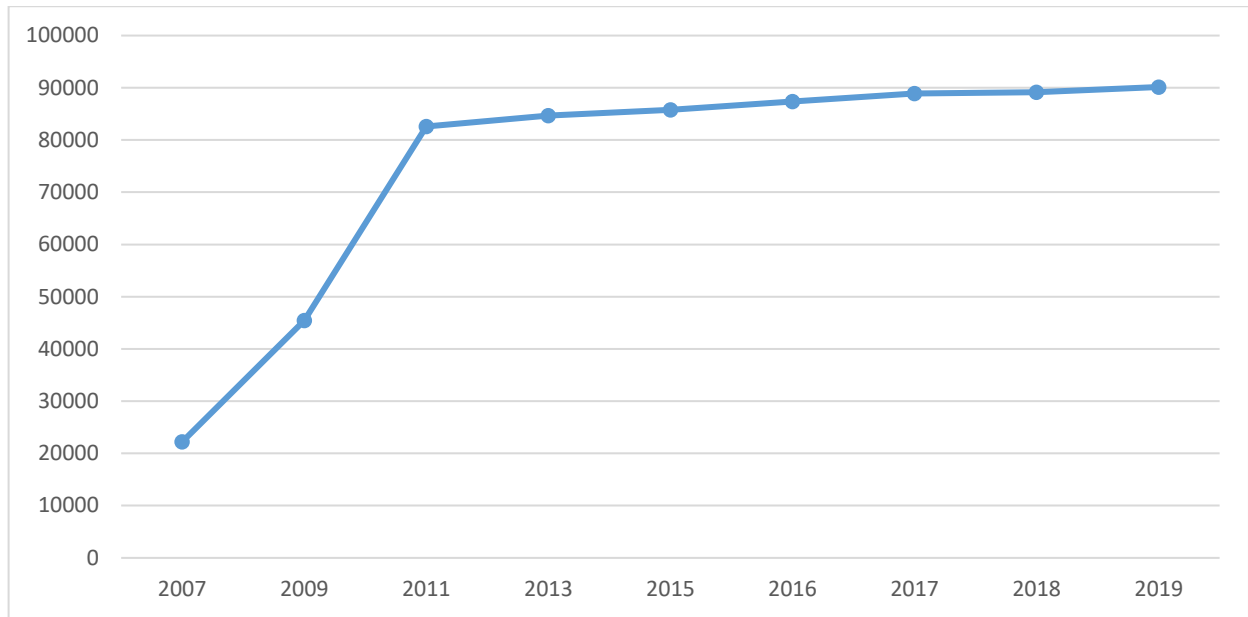

Рис 2.10. Динаміка змін обсягу імпорту товарів в Україні протягом 2007-2019рр.

Примітка. Створено автором на основі [20].

Рисунок 2.10. свідчить про позитивну тенденцію проведення імпорتنних операцій. Протягом 2009-2011 рр. обсяг імпорту змінився на найбільше значення, а саме 16566 млн. дол. США.

Розглянемо динаміку середнього значення митного тарифу та обсягу імпорту товарів за групами УКТЗЕД:

1) 1-24 група УКТЗЕД (сільськогосподарська продукція).

У 2005 році середнє значення митного тарифу даної категорії товару складало 23,6%, що спричинило спад імпорту. Протягом наступних 5 років даний показник зменшився до 19,2%. Дане явище пов'язане із фінансовою кризою у 2008 році. З 2010 року спостерігається позитивна тенденція до зростання імпорту сільськогосподарської продукції.

2) 34 група УКТЗЕД (мило та миючі засоби).

Середнє значення митного тарифу у 2005 році становило 11,4% та протягом наступних 5 років зменшилося на 2,07%. З 2010 року показник зріс до рівня 12%, а з ним і імпорт товару.

3) 50-63 група УКТЗЕД (текстильна продукція).

Імпорт текстильної продукції зростає починаючи з 2007 року, а разом з ним ставка митного тарифу. Проте з 2010 року середнє значення митного тарифу складало 6%, що на 12% менше з попереднім роком. Таке явище зумовлено зростанням імпорту сировини, аніж готової продукції.

4) 64 група УКТЗЕД (взуття).

До 2008 року показник середнього значення митного тарифу залишався незмінним і становив 23%. На сьогоднішній час ситуація залишається стабільною, імпорт товару не зростає і це зумовлено низькою конкурентоспроможністю українських виробників на відміну від іноземних.

5) 94-95 група УКТЗЕД (меблі та іграшки).

До 2008 року спостерігалася позитивна тенденція зростання імпорту та середнього значення митного тарифу. У 2009 році показник знизився на 0,9% та становив 17,8%, незважаючи на це імпорт товару зріс на 22% у порівнянні з 2008 роком. На сьогоднішній день, дана тенденція залишається стабільною.

Розглянемо вартість імпорту товару за даними групами за січень-вересень 2021 року (у тис.дол США) у рис. 2.11.

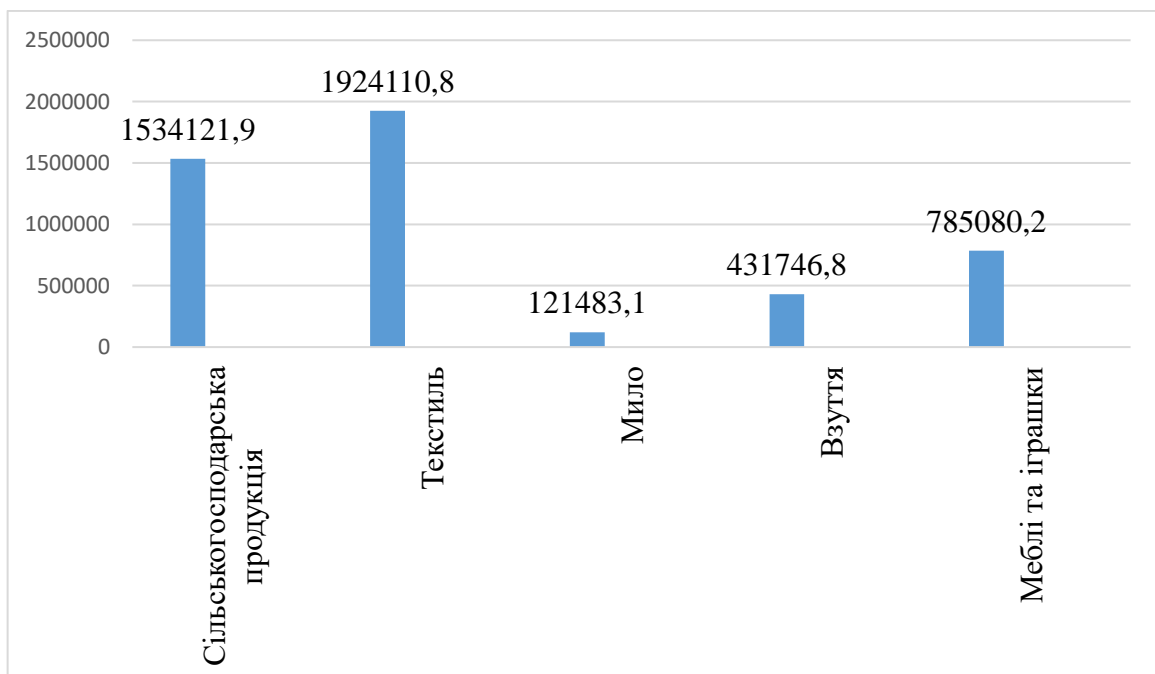

Рис 2.11. Імпорт товару за групами на період січень-вересень 2021 року

Примітка. Створено автором на основі [20].

Таким чином, згідно рис найбільше імпортується в Україну текстильна продукція, а найменше мило та миючі засоби.

Експорт є митним режимом, при якому товар вивозять за межі території країни та не вимагає повернення на неї. В Україні експортним митом обкладається лише певний ряд товарів, а саме природний газ, металевий брухт, худоба, сириця, певний вид олійного насіння. На рис. 2.12. розглянемо структуру експорту товарів з України.

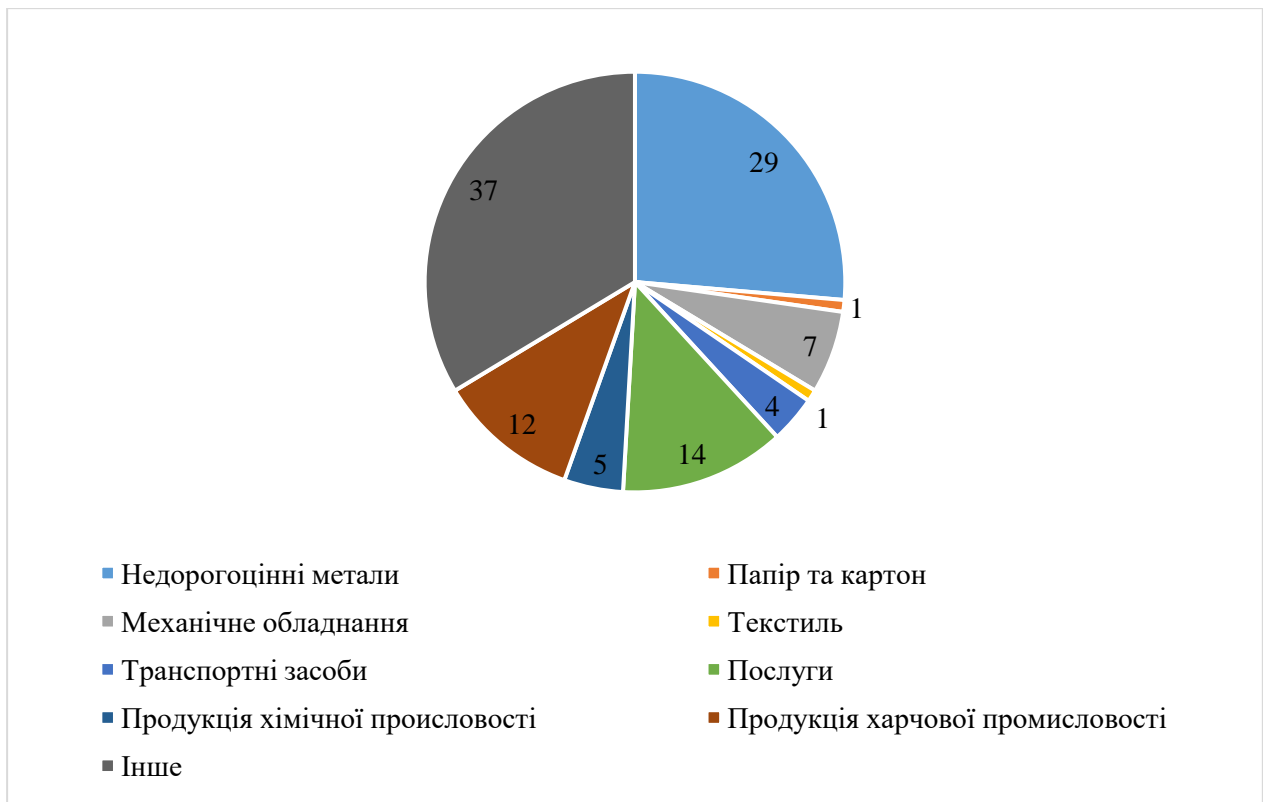

Рис 2.12. Структура експорту товару

Примітка. Створено автором на основі [20].

Найбільшу частку в експорті товару займають недорогоцінні метали, а найменшу – транспортні засоби та текстильну промисловість.

Розглянемо вартість експорту товару за певними групами за січень-вересень 2021 року (у тис.дол США) у рис 2.13.

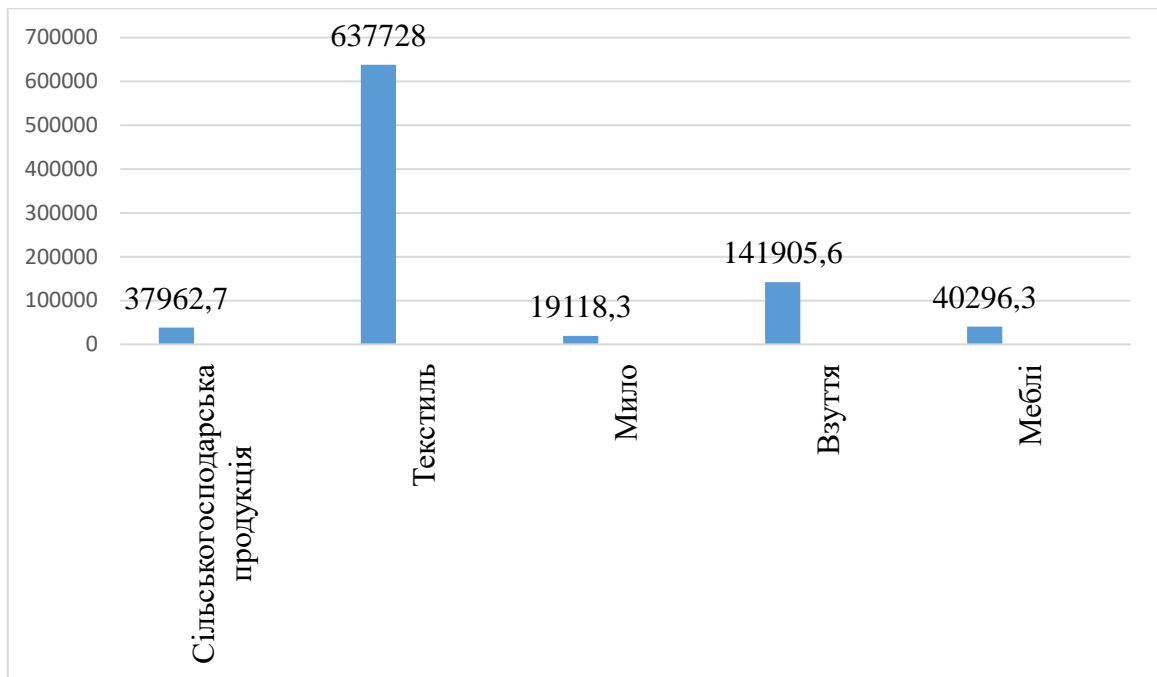

Рис 2.13. Експорт товару за групами на період січень-вересень 2021 року

Примітка. Створено автором на основі [20].

Найбільша частка експорту належить текстильній продукції і становить 637728 тис.дол. США, а найменша – милу та миючим засобами.

Як бачимо, згідно рис 2.6. та 2.8. Україна здійснює ефективну політику експортно-імпортних операцій, що є, в свою чергу, позитивним явищем.

Всі товари і транспортні засоби, які переміщуються через митний кордон України, підлягають митному контролю. Він полягає у проведенні митної процедури та регулюється законами та міжнародними договорами.

«У січні 2016 р. зареєстровано проект Закону «Про Національну митну службу України». Метою прийняття законопроекту є створення Національної митної служби України як органу виконавчої влади, який забезпечуватиме захист митних інтересів та митну безпеку України, регулювання зовнішньої торгівлі, захист внутрішнього ринку, розвиток економіки України та її інтеграції до світової економіки, наповнення державного бюджету, протидію митним правопорушенням»[28]. Даний законопроект оптимізує розподіл вкладних повноважень при здійсненні митного контролю в цілому та підвищенні

ефективності постмитного контролю зокрема. Чимала кількість питань стосується постмитної перевірки.

Ефективність митно-тарифного регулювання досягається при помірному рівні митного захисту. Гранична ставка мита не повинна перевищувати 30%, в іншому випадку це призведе до несплати митних тарифів.

Протягом останніх років в Україні митно-тарифне регулювання все більше наближується до міжнародних стандартів. З 1 січня 2004 року Україна затвердила Митний кодекс, який запровадив прогресивні зміни щодо практики митного регулювання. Ставки митних тарифів впроваджуються та скасовуються згідно законам оподаткування.

Підсумовуючи, можна робити висновок, що сучасний стан митно-тарифного регулювання є достатньо збалансованим та направленим на захист вітчизняних товаровиробників, збільшення митних надходжень у бюджет України та легалізацію тіньових експортно-імпортних операцій.

Висновки до розділу 2

Початок існування митного тарифу сягає ще років, коли лиш держави почали зароджуватися. Тоді ж він мав фіскальний характер та виконував функцію поповнення державної казни. Протягом наступних років роль митного тарифу стала полягати у виконанні торгівельної функції. У XIX столітті він здійснював захист вітчизняних товаровиробників, оскільки іноземні були більш конкурентоспроможними на ринку. На даному етапі митний тариф розглядався як джерело доходів держави.

Задля здійснення захисту вітчизняних товаровиробників та створення для них сприятливих умов використовують такі засоби:

- 1) ескалація мита із збільшенням обробки товару;
- 2) ефективний тарифний захист.

Дані засоби застосовують в раціональній побудові митних тарифів зі всіма найменуваннями товарів.

Сучасний стан митної політики свідчить про зростаючу тенденцію митних надходжень, тим самим збільшуючи державний бюджет. Найбільшу частку серед даних показників займає ПДВ з ввезених товарів, а найменшу ввізне мито, рівень якого протягом 2018-2019 років знизився. Аналіз структури митних надходжень показує, що найпопулярнішими митними платежами є ввізне мито, акцизний збір та податок на додану вартість (ПДВ), які позитивно впливають на бюджет країн, з кожним роком його збільшуючи.

Найбільшу частку митних надходжень здійснюється через податкову службу, аніж митну службу, проте у 2019 році показники зрівнялися.

Сучасний стан митного тарифу України знаходиться на етапі реформування. Впровадження ставок мита на товари при експортно-імпортних операціях необхідно здійснювати на основі ретельного аналізу стану національної економіки, динаміки національних і світових витрат і можливостей заміщення імпортованої продукції, продукцією вітчизняного виробництва. При цьому, виникає потреба у постійному моніторингу стану внутрішнього та зовнішнього ринків, а також, контролі ринкових часток імпортних товарів на вітчизняних ринках. Митна політика реалізується за допомогою експортно-імпортних операцій.

Таким чином, згідно проведено дослідження найбільшу частку в структурі імпорту товарів має газ та нафта, а найменшу – фармацевтика (3%). У експорті товару найбільшу частку займають недорогочінні метали, а найменшу – транспортні засоби та текстильну промисловість.

Аналіз експортно-імпортних операцій показав, що найбільше імпортується та експортується в Україну текстильна продукція, а найменше мило та миючі засоби.

Протягом останніх років в Україні митно-тарифне регулювання все більше наближується до міжнародних стандартів.

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що регулятивна функція митного тарифу посилюється. Задля вдосконалення митної політики України необхідно систематично аналізувати митні надходження у бюджет та вживати

необхідні заходи щодо їх збільшення. Сучасний стан митно-тарифного регулювання є достатньо збалансованим та направленим на захист вітчизняних товаровиробників, збільшення митних надходжень у бюджет України та легалізацію тіньових експортно-імпортних операцій.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МИТНИХ ТАРИФІВ З УРАХУВАННЯМ ПОЗИТИВНОГО СВІТОВОГО ДОСВІДУ

3.1. Удосконалення системи митного регулювання в Україні на основі використання досвіду зарубіжних країн

Сучасний стан економіки України свідчить про те, що митне регулювання не достатньо ефективно здійснює свою функцію, в першу чергу, захисну і регулюючу. Головне завдання митного тарифу полягає у виконанні фіскальної функції, а саме надходження митних платежів у бюджет держави. Інші функції, такі як, підвищення ефективної діяльності митного регулювання, захист від недобросовісних конкурентів та прискорення розвитку зовнішньої торгівлі виконують другорядну роль. Таким чином, дана ситуація не створює сприятливих умов для розширення зовнішньої торгівлі.

Необхідність вдосконалення митних тарифів зумовлено наступними причинами:

- 1) неефективна тарифна система;
- 2) невірне декларування імпортованих товарів;
- 3) низька якість митного адміністрування.

На нашу думку, першочерговою функцією митного тарифу має бути регулююча, яка полягає у співвідношенні імпорту та експорту товарів. Дана проблема набуває все більшої актуальності в сучасний стан митного регулювання та дозволить усунути корупцію в митних органах, зовнішню торгівлю зробити прозорою та подолати економічні бар'єри.

Ефективне функціонування економіки країни напряму залежить від досконалості митно-тарифної системи. У більшості розвинених країнах механізм митного регулювання відповідає міжнародним стандартам. Саме тому у таблиці 3.1. здійснимо сутнісну характеристику використання митних тарифів різними країнами світу.

Таблиця 3.1.

Використання митних тарифів різними країнами світу

Країна	Особливості функціонування митних тарифів
США	Стягнення експортного мита заборонено законодавством.
Іспанія	«Політика стягнення митних платежів подібна до української. Експорт товарів і послуг звільняється від ПДВ, імпорт обкладається ПДВ; при цьому вартістю, що оподатковується, вважається ціна, запропонована продавцем, плюс всі митні платежі, що мають бути сплачені. Юридично це оформлено як специфічний вид операцій, до яких застосовуються нульова ставка податку» [29, с.518].
Німеччина	ПДВ в даній країні являє собою акциз. Збір податків здійснює федеральне Митне управління.
Швеція	Імпорт обкладається ПДВ, а експорт звільняється від нього. Basis для нарахування ПДВ є вартість товару.
Швейцарія	Митний тариф є специфічним та стягуються з одиниці ваги.
Франція	Основним непрямим податком Франції є ПДВ. Загалом 93% надходжень у бюджет країни складають податки, більшу частину яких складають, в основному, непрямі.

Примітка. Створено автором на основі [30,с.132].

Згідно світового досвіду, у країнах з перехідним типом економіки близько 10-30% надходжень у бюджет складають митні тарифи. В Україні ж майже 50 % надходжень від зовнішньої торгівлі здійснюються з допомогою митних органів, лівову частку яких складає мито.

Розглянемо світовий досвід митно-тарифного регулювання у розвинених країнах. Митна політика США розпочалася у 1993 році, коли В. Вілсон значно знизив тарифну ставку. В цей час політика уряду не передбачала захисту низькоприбуткових галузей, що, в свою чергу, призвело до зростання імпорту товарів. Зважаючи на таку ситуацію, США впроваджує квоти для окремих груп товарів. В цей час виробництво продукції перенесено у країни із дешевою робочою силою, а також відсутні тарифні бар'єри для товарів із країн з низькою собівартістю, в особливості Китаю. Таким чином, США впроваджують подвійний курс, який спрямований на захист внутрішнього ринку. Також, країна використовує у своїй практиці приховане субсидіювання національних виробників.

Митна політика Японії передбачає використання адвалерної ставки мита. Чимала кількість товарів, переважно сировина, не підлягає оподаткуванню при імпортних операціях. Понад 45% найменувань товару оподатковуються за ставками менше, ніж 5%, і лише 4% товарів оподатковуються ставками більше, ніж 30%. Японія, як і США, в своїй практиці використовує квоти та різноманітні системи сертифікації, інспекції якості товарів тощо.

Серед інших країн, Японія вирізняється унікальною системою податкових пільг для імпортерів. Сутність цього механізму полягає у використанні імпортної продукції для експорту, тим самим імпортне мито відшкодовується виробникам при здійсненні експортної операції.

Митна політика Японії здійснюється з допомогою ефективного мита, яке захищає товаровиробників готової продукції для збільшення завозу сировини. «Але у зв'язку із переважаючим профіцитом платіжного балансу, Японія використовує систему інструментів стимулювання імпорту, яка включає навіть податкові пільги імпортеру у випадку розширення обсягів імпортних закупівель» [31,с. 34].

Німеччина при проведенні митної політики використовує, як тарифні, так і нетарифні методи. Нетарифні методи полягають у використанні квот, особливо для Португалії та Іспанії при імпорті зерна, вважаючи, що дані країни мають

несправедливі конкурентні переваги у виготовленні каш. Німеччина обмежує імпорт продукції з США посилаючись на санітарні норми. «Аргументується це тим, що за оцінкою Федерального міністерства сільського господарства та захисту прав споживачів 70-80% населення Німеччини проти біотехнологічної їжі» [32, с.83].

Незважаючи на те, що Польща входить до складу Європейського союзу, вона не може самостійно здійснювати митну політику та визначати митні тарифи. Напрямок змін у митній політиці Польщі визначався пристосуванням до принципу вільного та необмеженого товарообміну в Євросоюзі, що є однією з засад його існування. Основою вільного товарообміну є три найголовніші елементи:

- усунення тарифного бар'єра (утворення митного союзу між країнами-членами);
- усунення фіскальних обмежень;
- усунення нетарифних обмежень (кількісних та якісних).

Більша половина митних надходжень у Польщі здійснюється не у бюджет країни, а у бюджет ЄС. Саме тому, імпорт товару збільшився, що призвело до від'ємного сальдо торговельного балансу.

Митна політика Словаччини передбачала використання імпортової надбавки, що ж достатньо незвичним методом тарифного регулювання. «Надбавку було введено додатково до ставок мита у 1999 р. у розмірі 7% з метою захисту вітчизняних товаровиробників та скасовано через неефективність та індиферентність на початку 2001 року. Зі вступом до ЄС Словаччина різко зменшила свої імпортні тарифи і сьогодні з середньозваженою ставкою мита 1% є однією з найбільш ліберальних для імпорту країн у світі»[33, с.4-5].

Митна політика Франції передбачає постійне підвищення протекціоністської ставки мита. У XIX столітті у країні переважав імпорт товарів та Франція була основним кредитором у світі. Зростання рівня економіки зумовлене використанням експортних квот у провідних галузях.

Митна політика Грузії здійснюється за принципом єдності, враховуючи внутрішні та зовнішні інтереси держави. Її завдання полягають у наступному:

- захисті економічної безпеки країни;
- стимулюванні розвитку ринкової економіки;
- захисті національного виробництва тощо.

Митна політика Грузії визначається Митним кодексом. Сучасний стан митної справи у активній міжнародній співпраці та відповідає усім міжнародним стандартам. Вона здійснюється Митним департаментом, який включає у себе митниці, пункти пропуску, митні лабораторії, навчальні заклади тощо.

Основною функцією митної політики Грузії є регульовальна. Саме тому, держава не формує планові показники щодо митних надходжень у бюджет країни, а впроваджує заходи, які зміцнюють конкурентоспроможність грузинських товарів на міжнародних ринках. Законодавство Грузії передбачає використання лише трьох ставок ввізного мита, а саме 0%, 5% та 12 %, які застосовуються для певної групи товарів. Це дозволяє скоротити ситуації, пов'язані із несплатою або ухиленням від митних платежів.

Митне оподаткування Грузії є максимально спрощеним. Так, за даними Enterprise Surveys, Грузія перебуває на першому серед країн Східної Європи та Центральної Азії за часом, який затрачається на вирішення та узгодження спірних питань з державними органами регулювання.

Митна політика Італії спрямована на економічну інтеграцію і зовнішню торгівлю. Імпорт та експорт товару включає такі галузі економіки, як машинобудування, текстильна, хімічна, металообробна промисловості. Італія має тісні зовнішньоекономічні зв'язки із країнами Європейського союзу.

Митна політика Китаю передбачає в основі нову модель митного регулювання, яка полягає в тому, що країна не стягує митних платежів з імпортного товару, проте здійснює повний контроль за їхнім процесом переробки чи споживання.

Митна політика Індії сприяє прискоренню митних процедур, боротьбі з несплатою або ухиленням митних зборів, формуванню нової тарифної політики та відповідності міжнародним стандартам.

Проаналізувавши світовий досвід країн, сформуємо рекомендації щодо вдосконалення митного регулювання в Україні.

Таблиця 3.2.

Рекомендації щодо вдосконалення митного регулювання України з
урахуванням світового досвіду

Країна	Рекомендації
Грузія	Мінімізація ставок митних тарифів на основі грузинської практики, використовуючи три ставки ввізного мита – 0%, 5%, 12%.
Польща	Здійснити обмін інформації про товару перед його прибуттям на митну територію України, тим самим зменшити можливі загрози та митну процедуру.
Італія	Здійснити балансування політики протекціонізму та лібералізму.
Китай	Впровадити нову модель митного регулювання, яка полягає в тому, що країна не стягує митних платежів з імпортного товару, проте здійснює повний контроль за їхнім процесом переробки чи споживання.

Примітка. Створено автором.

Отже, проаналізувавши світовий досвід митної політики, можна зробити висновок, що незважаючи на лібералізацію експортно-імпортних операцій майже усіма країнами світу, рівні умови для міжнародної діяльності все ж не створені. Найбільш вдалим для України буде використання досвіду Грузії, зважаючи на те, що Україна має значні перешкоди для здійснення вільної торгівлі, що визначається недостатнім рівнем розвитку ринкової економіки та відсутністю фінансових ресурсів. На сьогодні, Україна уже зробила перші кроки щодо вдосконалення митного регулювання, а саме створено було створено

Державну фіскальну службу України, яка формує єдину митну політику та спрямована на покращення ефективності митних тарифів зовнішньоекономічної діяльності.

Таким чином, процес митного регулювання в Україні потребує вдосконалення згідно з міжнародними стандартами.

3.2. Можливості та шляхи зниження митних тарифів

Процес зниження чи підвищення митних тарифів пов'язаний із виникнення певних ризиків. У першому випадку, внутрішній ринок країни перенасичується імпортом товаром, що призведе до зменшення вітчизняного виробництва. Підвищення митних тарифів може призвести міжнародної економічної кризи. Саме тому виникає потреба у зваженій митній політиці, зважаючи на інтереси держави. До прикладу, якщо ставка мита на готову продукцію буде в декілька разів більшою, ніж на складові частини цієї продукції, вивіз товарів буде здійснюватися частинами з веденням тіньової економіки та ухиленні від сплати податків. Така нормативна база значно послаблює, а іноді зводить нанівець регулятивну і фіскальну функції мита. Митний тариф здійснює захист вітчизняних товаровиробників, підвищуючи ціну імпортного товару.

Друга половина ХХ століття характеризується різким зростанням міжнародної торгівлі як для товарів, так і для послуг. Дани процес безпосередньо пов'язаний із тим, що торговельні бар'єри, особливо тарифи, були зменшені або в деяких випадках усунені по всьому світу. Головним поштовхом до зростання світової торгівлі стало Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ), серія торговельних угод, прийнята в 1948 р. Система, створена в рамках ГАТТ, стимулювала проведення ряду торгових переговорів, зосереджених на зниженні тарифів.

У 1995 році була створена Світова організація торгівлі (СОТ), яка змінили фокус багатьох торговельних угод. Прихильники вільної торгівлі та СОТ стверджують, що угоди, як спонсорує СОТ, пропонують найкращі засоби для

забезпечення нижчих цін для споживачів на широкий спектр продуктів, водночас створюючи більш справедливі конкурентні умови для міжнародних постачальників.

Задля підвищення ефективної діяльності митної системи України необхідно:

1) максимально спростити систему митних процедур, як у країні, так і за її межами, що, в свою чергу, сприятиме широкому спектру використання транзитного потенціалу;

2) посилити митний контроль при декларуванні митної вартості товару, визначення коду товару та країни походження;

3) посилити контроль за дотримання митного законодавства;

4) постійно аналізувати вплив зовнішніх та внутрішніх факторів, які спричиняють зміни в митно-тарифному регулюванні;

5) створення системи моніторингу всіх видів розрахунків по митних платежах та руху цих коштів;

б) вдосконалити національну нормативну базу, що регламентує митну справу та діяльність Державної митної служби України шляхом зменшення кількості нормативно-правових актів. Нові законодавчі документи повинні розроблятися з врахуванням міжнародних стандартів.

«Для досягнення визначених цілей необхідним є подолання тарифних та нетарифних бар'єрів, зокрема тарифних: скасування або зниження більшості тарифів і зборів, а також нетарифних (Українське законодавство, нормативи, стандарти та технологічні методи будуть гармонізовані з нормативною базою ЄС), а саме:

- ліцензії;
- стандарти;
- «червона стрічка» (на кордоні та на додачу до кордонів);
- монетарні обмеження;
- правила державних закупівель;
- державні субсидії, що спотворюють конкуренцію» [34].

На нашу думку, вдосконалити митну систему України можна надавши право змінювати ставку мита при експортно-імпортних операціях Кабінету Міністрів України. Це дасть змогу оперативно реагувати на зміни внутрішнього чи зовнішнього ринків та сприятиме інтеграції України до ЄС. Даний метод дасть змогу уникнути тіньових схем при прийнятті рішень вищим законодавчим органом .

«Важливим кроком є також координація спеціалізованих навчальних закладів, що готують фінансистів, податківців та митників, яка полягатиме в обміні досвідом, веденні спільної науково-дослідної роботи, проведенні спільних наукових семінарів на науково-практичних конференціях з метою розширення кола досліджуваних проблем та пошуку оптимальних шляхів їх вирішення на практиці» [35].

Також, ми вважаємо, що слід вирішити проблему недостатньої мотивації персоналу митної системи. В той час, як країни з розвинутим рівнем економіки понад 2% коштів бюджету спрямовують на фінансування митних органів, частка цього показника в Україні становить лише 0,6%. «Низький рівень оплати праці посадових осіб митних органів призводить до поширення корупції, зловживання службовим становищем або ж переходу до комерційних структур та розробки складних схем ухилення від оподаткування на основі набутих знань та досвіду роботи на митниці»[36].

Удосконалення митної політики України слід здійснити також методом оптимізації митних тарифів за допомогою зменшення податкового тиску. Наявна диференціація митних тарифів є однією з умов здійснення і перенесення виробництва у нашу країну.

Ефективність діяльності митних органів вимірюється завдяки участі країни у міжнародному співробітництві з іншими. «Підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом має ключове значення для регулювання митних відносин та митного співробітництва між сторонами. В реаліях сучасності, ЄС є рушійною силою інтеграційного об'єднання, який сприяє встановленню тісних торговельних та митних відносин з державами

європейського регіону забезпечило необхідність перегляду правил митної політики України» [34].

Основними засобами наближення України до ЄС є:

- реформування митної служби;
- протидія митних порушників;
- створення необхідних умов для прозорості торгівлі.

Реформування митної служби є важливим кроком для України. В сучасний час було внесено наступні зміни:

1) змінено час, необхідний для оформлення декларацій, а саме на експорт даний процес займає 1 годину, а на імпорт – 2 години.

2) спрощено процес оформлення митних декларацій. На сьогоднішній день декларації можна оформити онлайн.

3) заміна живої черги на електронну, що суттєво зменшує час очікування.

Підсумовуючи вищевказану інформацію, виділимо наступні методи вдосконалення митної системи України:

- об'єднання наявних систем, які здійснюють контроль експортно-імпортними операціями, у єдину систему;
- проведення перевірок у одному місці;
- введення системи торгівців із реєстрацією тільки в одній країні;
- здійснення обміну інформації дистанційно з допомогою електронних систем.

«Електронне декларування – це комплексне поняття, що містить декларування товарів і транспортних засобів шляхом подання електронної митної декларації та інших електронних документів; митний контроль та оформлення товарів і транспортних засобів на підставі поданих електронних документів (у т. ч. дозвільного характеру)» [37].

Електронна митниця має на меті виконання наступних функцій:

- накопичення інформації в хронологічному порядку про експортно-імпортні операції у відповідних базах даних;
- можливість взаємодіяти з іншими електронними системами;

- найвищому рівні захисту документації;
- ведення звітності про експортно-імпортні операції.
- збирання, повернення, звільнення від платежів здійснювати уповноваженим суб'єктом у тому місці, де товар зареєстрований і де перебувають на нього документи;
- відбір товарів для митного догляду на прикордонних і внутрішніх пунктах митного оформлення проводити на основі автоматизованого аналізу ризиків.

Відобразимо основні елементи електронної митниці на рис.3.1.

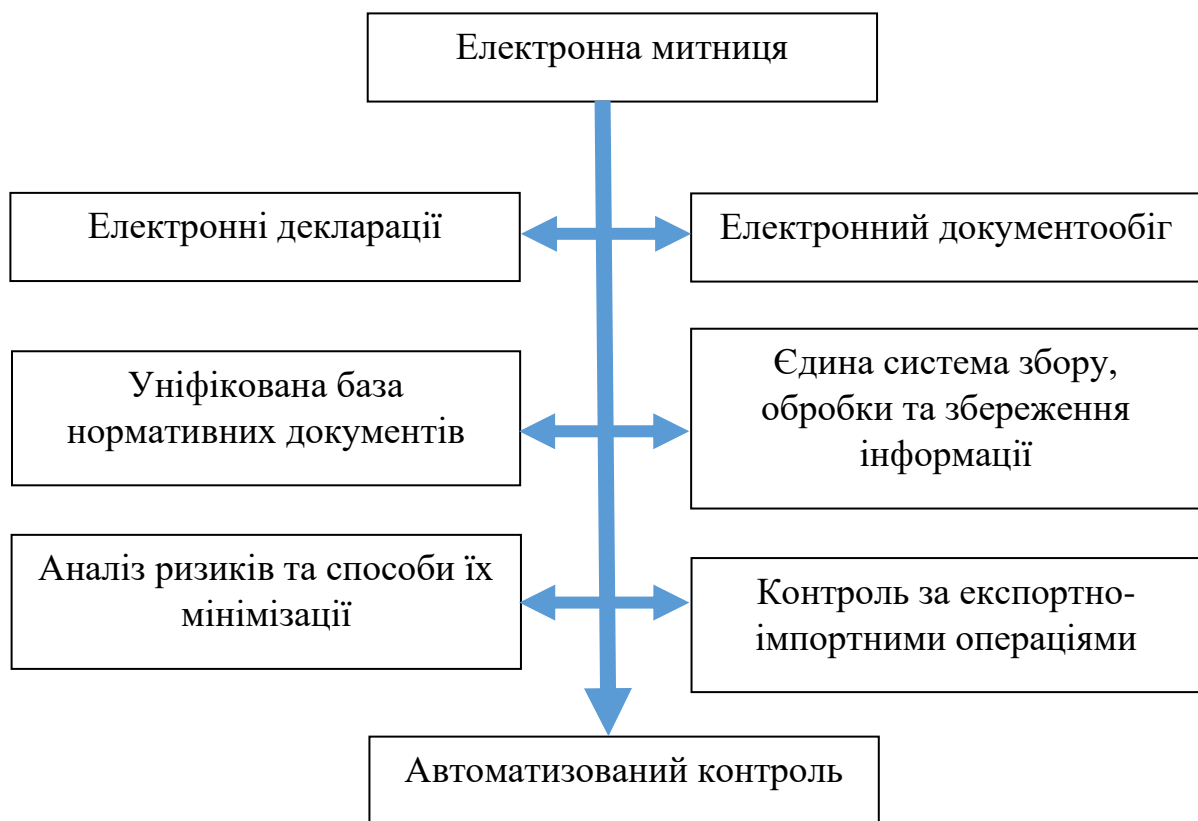

Рис. 3.1. Основні елементи електронної митниці.

Примітка. Створено автором на основі [37].

Таким чином, зниження тарифів створює багато економічних вигод, а саме зниження вартості життя, збільшення доходів та підвищення ефективності. На нашу думку, дані методи дозволять підвищити ефективність митної політики України та вдосконалити митно-тарифне регулювання органами Державної митної служби України.

Висновки до розділу 3

Ефективне функціонування економіки країни напряму залежить від досконалості митно-тарифної системи. У більшості розвинених країнах механізм митного регулювання відповідає міжнародним стандартам.

Проаналізувавши світовий досвід митної політики, можна зробити висновок, що незважаючи на лібералізацію експортно-імпортних операцій майже усіма країнами світу, рівні умови для міжнародної діяльності все ж не створені. Найбільш вдалим для України буде використання досвіду Грузії, зважаючи на те, що Україна має значні перешкоди для здійснення вільної торгівлі, що визначається недостатнім рівнем розвитку ринкової економіки та відсутністю фінансових ресурсів. На сьогодні, Україна уже зробила перші кроки щодо вдосконалення митного регулювання, а саме створено було створено Державну фіскальну службу України, яка формує єдину митну політику та спрямована на покращення ефективності митних тарифів зовнішньоекономічної діяльності.

Вдосконалити митну систему України можна надавши право змінювати ставку мита при експортно-імпортних операціях Кабінету Міністрів України. Це дасть змогу оперативно реагувати на зміни внутрішнього чи зовнішнього ринків та сприятиме інтеграції України до ЄС. Даний метод дасть змогу уникнути тіньових схем при прийнятті рішень вищим законодавчим органом .

Наступним кроком слід вирішити проблему недостатньої мотивації персоналу митної системи. В той час, як країни з розвинутим рівнем економіки понад 2% коштів бюджету спрямовують на фінансування митних органів, частка цього показника в Україні становить лише 0,6%.

Удосконалення митної політики України слід здійснити також методом оптимізації митних тарифів за допомогою зменшення податкового тиску. Наявна диференціація митних тарифів є однією з умов здійснення і перенесення виробництва у нашу країну. Ефективність діяльності митних органів вимірюється завдяки участі країни у міжнародному співробітництві з іншими.

Підсумовуючи вищевказану інформацію, виділимо наступні методи вдосконалення митної системи України:

- об'єднання наявних систем, які здійснюють контроль експортно-імпортними операціями, у єдину систему;
- проведення перевірок у одному місці;
- введення системи торгівців із реєстрацією тільки в одній країні;
- здійснення обміну інформації дистанційно з допомогою електронних систем.

Таким чином, методи наведені вище дозволять підвищити ефективність митної політики України та вдосконалити митно-тарифне регулювання органами Державної митної служби України.

ВИСНОВКИ

Митний тариф є інструментом торгової політики і державного регулювання внутрішнього ринку країни при його взаємодії зі світовим ринком та виконує такі функції, як захисна, регулююча та фіскальна з допомогою яких забезпечується ефективне митне регулювання. Його можна класифікувати на два види, а саме простий та складний. Сутність простого тарифу полягає у використанні універсальної однієї ставки мита для усіх товарів незалежно від країни походження. Складний митний тариф включає у себе використання двох і більше ставок митного оподаткування: кожна митна ставка застосовується до товарів певних країн або груп країн.

Сучасний митний тариф встановлюється на чималу кількість найменувань товару, яка включає близько 3 тисячі товарних позицій, кожна з яких має ще окремі підпозиції.

Позитивний економічний ефект митного тарифу полягає у оптимальному рівні митного тарифу, оскільки висока ставка тарифу перебиває імпорт і, тим самим, робить експорт товару не вигідним для інших країн.

Початок існування митного тарифу сягає ще років, коли лиш держави почали зароджуватися. Тоді ж він мав фіскальний характер та виконував функцію поповнення державної казни. Протягом наступних років роль митного тарифу стала полягати у виконанні торгівельної функції. У XIX столітті він здійснював захист вітчизняних товаровиробників, оскільки іноземні були більш конкурентоспроможними на ринку. На даному етапі митний тариф розглядався як джерело доходів держави.

Сучасний стан митної політики свідчить про зростаючу тенденцію митних надходжень, тим самим збільшуючи державний бюджет. Найбільшу частку серед даних показників займає ПДВ з ввезених товарів, а найменшу ввізне мито, рівень якого протягом 2018-2019 років знизився. Аналіз структури митних надходжень показує, що найпопулярнішими митними платежами є ввізне мито,

акцизний збір та податок на додану вартість (ПДВ), які позитивно впливають на бюджет країн, з кожним роком його збільшуючи.

Найбільшу частку митних надходжень здійснюється через податкову службу, аніж митну службу, проте у 2019 році показники зрівнялися.

Митна політика реалізується за допомогою експортно-імпортних операцій. Аналіз яких показав, що найбільше імпортується та експортується в Україну текстильна продукція, а найменше мило та миючі засоби.

Таким чином, згідно проведено дослідження найбільшу частку в структурі імпорту товарів має газ та нафта, а найменшу – фармацевтика (3%). У експорті товару найбільшу частку займають недорогоцінні метали, а найменшу – транспортні засоби та текстильну промисловість.

Проаналізувавши світовий досвід митної політики, можна зробити висновок, що незважаючи на лібералізацію експортно-імпортних операцій майже усіма країнами світу, рівні умови для міжнародної діяльності все ж не створені. Україна ж має значні перешкоди для здійснення вільної торгівлі, що визначається недостатнім рівнем розвитку ринкової економіки та відсутністю фінансових ресурсів. Найбільш вдалим для України буде використання досвіду Грузії, зважаючи на те, що Україна має значні перешкоди для здійснення вільної торгівлі, що визначається недостатнім рівнем розвитку ринкової економіки та відсутністю фінансових ресурсів. На сьогодні, Україна уже зробила перші кроки щодо вдосконалення митного регулювання, а саме створено було створено Державну фіскальну службу України, яка формує єдину митну політику та спрямована на покращення ефективності митних тарифів зовнішньоекономічної діяльності.

Митна політика, з точки зору зовнішньої торгівлі, сприяє стабілізації національної економіки. Згідно останніх років, рівень експорту зростає, тим самим збільшується ВВП та кількість робочих місць, що є, в свою чергу, позитивним явищем як для економіки, так і для країни в цілому. Дана ситуація обумовлює ефективність митного регулювання.

Одним із найважливіших способів державного регулювання є митно-тарифне регулювання, функція якого полягає у аналізі зовнішньої діяльності країни, підтримуючи власних товаровиробників та захищаючи внутрішній товарний ринок. Визначено чотири рівні митного регулювання у міжнародній практиці: зона вільної торгівлі; митний союз; спільний ринок; повний економічний союз.

Митно-тарифне регулювання покращує конкурентоспроможність країни, яка здійснює імпорт, та сприяє охороні навколишнього середовища і національній безпеці. У більшості розвинених країнах механізм митного регулювання відповідає міжнародним стандартам.

Ефективність митно-тарифного регулювання досягається при помірному рівні митного захисту. Гранична ставка мита не повинна перевищувати 30%, в іншому випадку це призведе до несплати митних тарифів.

Вдосконалити митну систему України можна надавши право змінювати ставку мита при експортно-імпортних операціях Кабінету Міністрів України. Це дасть змогу оперативно реагувати на зміни внутрішнього чи зовнішнього ринків та сприятиме інтеграції України до ЄС. Даний метод дасть змогу уникнути тіньових схем при прийнятті рішень вищим законодавчим органом.

Наступним кроком слід вирішити проблему недостатньої мотивації персоналу митної системи. В той час, як країни з розвинутим рівнем економіки понад 2% коштів бюджету спрямовують на фінансування митних органів, частка цього показника в Україні становить лише 0,6%.

Одним із засобів удосконалення митної політики України є метод оптимізації митних тарифів за допомогою зменшення податкового тиску. Наявна диференціація митних тарифів є однією з умов здійснення і перенесення виробництва у нашу країну. Ефективність діяльності митних органів вимірюється завдяки участі країни у міжнародному співробітництві з іншими.

Підсумовуючи вищевказану інформацію, виділимо наступні методи вдосконалення митної системи України:

- об'єднання наявних систем, які здійснюють контроль експортно-імпортними операціями, у єдину систему;
- проведення перевірок у одному місці;
- введення системи торгівців із реєстрацією тільки в одній країні;
- здійснення обміну інформації дистанційно з допомогою електронних систем.

Таким чином, методи наведені вище дозволять підвищити ефективність митної політики України та вдосконалити митно-тарифне регулювання органами Державної митної служби України. Протягом останніх років в Україні митно-тарифне регулювання все більше наближується до міжнародних стандартів. Також задля вдосконалення митної політики України необхідно систематично аналізувати митні надходження у бюджет та вживати необхідні заходи щодо їх збільшення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Маселко С.. Економічні наслідки застосування митного тарифу. *Актуальні проблеми української економічної системи функціонування*: матеріали XXI міжнар.наук.конф., м.Львів, 16-17 трав.2014р. с.162-163.
2. Дудчак В.І. Митна справа: навч.посібник.-К.:КНЕУ, 2002.-310с.
3. Гребельник О. П. Основи митної справи : навч. посібник. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 600 с.
4. Сандровский К. К. Международное таможенное право : учебник. – 2-е изд. – К.: Знання, 2001. – 461 с.
5. Дем'янюк О. Б. Митний тариф як елемент захисту національної економіки. IV Всеукраїнська студентська науково - технічна конференція "природничі та гуманітарні науки. Актуальні питання", м.Тернопіль, 19-20 квіт. 2011р. С.188.
6. Які види мита застосовуються в Україні? URL: <http://tr.sfs.gov.ua/media-ark/news-ark/print-193460.html> (дата звернення: 15.12.2021)
7. Бураковський І. Теорія міжнародної торгівлі / І. Бураковський. – К. : Основи, 2006. С.155-157.
8. Карамбович І. М., Войтов С. Г. Митний тариф як елемент захисту національної економіки / *Збірник наукових праць «Історія торгівлі, податків та мита»*. № 1(1). 2010. – С. 259-262
9. Новикова В.І. Митно-тарифне регулювання як інструмент наповнення державного бюджету України. *Фінанси*.- 2009 с.1-12.
10. Івашина О.Ф. Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в умовах економічної конкуренції. – 2009.- с.1-13.
11. Царенко В. І. Митні процедури: ознаки та поняття/*Порівняльно-аналітичне право*. – 2014. – № 3. – URL:: http://www.pap.in.ua/3_2014/40.pdf (дата звернення:14.11.2021).
12. Бережнюк І. Г. Митне регулювання України: національні та міжнародні аспекти [текст] : монографія / І. Г. Бережнюк. — Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2009. — 543 с.

13. Гребельник О.П. Митна справа: Підручник. – К., Центр навчальної літератури, 2010. – 472 с.
14. Решетніченко А.В. Теорія управління процесами митнотарифних відносин / *Вісник Академії митної служби України*. Сер.: Державне управління. — 2010. — № 2. — с. 29-34.
15. Шиманська К.В., Лук'янчук О.І. Методи регулювання міжнародної торгівлі та проблеми активізації зовнішньоторговельної діяльності України. – Житомир. -2019.
16. Дьяченко О.В., Зубко О.В. Економічна природа митного тарифу та його функції. Том 1 № 10 (2014): Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності.–К: Київ. – 2014. с.180.
17. Власюк О.С., Ямпольська І.Л. Зовнішня торгівля України: стан та прогноз.– К.: НІСД, 2008. – 63 с
18. Офіційний сайт Міністерства фінансів України.- URL: <http://www.minfin.gov.ua>. (дата звернення :17.12.2021)
19. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. – URL: <http://sfs.gov.ua/> (дата звернення: 17.12.2021)
20. Офіційний сайт Державної служби статистики України. - URL:<http://www.ukrstat.gov.ua>. (дата звернення: 17.12.2021)
21. Новікова К. І. Перспективні напрямки розвитку митно-тарифного регулювання в Україні. *Держава і регіони*. – Запоріжжя, 2010. – № 1. – с. 146
22. Василевська Г.В. Теоретичні підходи до визначення асиметрій фіскального простору держави / *Світ фінансів*. - 2020. -Вип. 3. - С. 29-39.
23. Дьомін Ю. М., Дьоміна С. Ю., Железняк Н. М. Митне право України : навч. посіб.- К. : Центр учбової літератури, 2009. – 232 с
24. Новікова К. І. Розвиток інструментарію митно-тарифного регулювання в конкурентному середовищі / *Збірник наукових праць «Культура народів Причорномор'я»*. – 2009. – № 171. – С. 148–152.
25. Митна політика та актуальні проблеми економічної безпеки України на сучасному етапі: Збірник тез доповідей та матеріалів учасників круглого столу

студентського Науковопрактичного гуртка митної справи кафедри державних та місцевих фінансів. – 4 квітня 2017 р. – Львів: ФУФБ, 2017. – 145 с.

26. Доротич С. І. Механізми вдосконалення митного законодавства України в контексті інтеграції в європейський та міжнародний простір. Фінансовий механізм державного управління економікою України : Зб. наук. праць.– Донецьк : ДонДУУ, 2009. – Т. X. – 288 с. (серія «Державне управління» ; вип. 128). – С. 182–190.

27. Дахно І.І., Альбіщенко Н.В., Жебровський А.О. Управління зовнішньоекономічною діяльністю: навч. посібник. - К: Центр учбової літератури, 2007 - 328с.

28. Проект Закону «Про Національну митну службу України» № 3763 від 13.01.2016р.-URL:http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=57655 (дата звернення: 14.12.2021).

29. Дюмулен И.И. Международная торговля. Тарифное и нетарифное регулирование: Учебник- М. 2011. С. 518.

30. Дяченко Т. О. Особливості митно-тарифного регулювання України. *Актуальні проблеми міжнародних відносин. Випуск 125 (частина I)*. м. Київ. 2015р. с. 128-137.

31. Середа В. І. Лібералізація державного регулювання зовнішньої торгівлі: досвід розвинених країн та країн з перехідною економікою / *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. – 2012. – №2. – С. 32-40.

32. Циганкова Т.М. Глобальна торгова система: розвиток інститутів, правил, інструментів СОТ : [монографія]. –К. : КНЕУ, 2003. – 250 с.

33. Буланий О.О. Світовий досвід сучасного митно-тарифного регулювання та застосування його в Україні. *Актуальні проблеми економіки*. – 2006. - № 9 (63). – с. 3 – 13

34. Митна політика України в умовах розвитку відносин з європейським союзом. –URL:<http://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/3277/22.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 17.12.2021)

35. Митно-тарифне регулювання в умовах лібералізації торгівлі. – URL: <http://soskin.info/ea/2012/5-6/201217.html>. (дата звернення: 15.12.2021)
36. Электронное декларирование. - URL: <http://gov.cap.ru/hierarchy.asp?page=/11233/86831/> (дата звернення: 12.11.2020)
37. Пашко П.В. Основи митної справи в Україні: навч. посіб.– К.: Знання, 2004.
38. Дьяченко О.В., Зубко О.В. Економічна природа митного тарифу та його функції. *Теоретичні та практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності*. м. Київ. 2014. с.176-182.
39. Петруня Ю. Є., Єдинак В. Ю, Бугай Я. В. Особливості регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні за допомогою митного тарифу. *Економіка та держава* № 1.-2015. С. 76-78.
40. Гуцул, І.А. Фіскальні ефекти та цінові наслідки справляння мита/ *Світ фінансів*. - 2017. - Вип. 2. - С. 108-117.
41. Дмитрів В. Економічна сутність і роль майнових податків в Україні/ *Світ фінансів*. – 2021. – Вип. 1. – С. 201-209.
42. Крисоватий А. І., Василевська Г.В. Новітня парадигма преференційного оподаткування: монографія. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 260 с.
43. Закон України “Про Митний тариф України” від 19.02.2021 № 1261-IX. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2371-14> (дата звернення: 20.11.2021)
44. Ляхович І.В. Вдосконалення митно-тарифного регулювання в Україні, враховуючи світовий досвід. Фіскальна політика України в умовах євроінтеграції процесів: матеріали XIX Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених, присвяченій 20-річчю створення кафедри податків та фіскальної політики, 26 листопада 2021 року. – Тернопіль, 2021.
45. Десятнюк О. Стабільність оподаткування та її вплив на економічний розвиток держави / *Світ фінансів*. – 2016. – Вип. 2. – С. 18-27.
46. Василевська Г. Особливості взаємовпливу складових фіскального простору України / *Світ фінансів*. – 2021. – Вип. 1. – С. 112-123.

47. Закон України “Про зовнішньоекономічну діяльність” від 16.04.1991 р. № 959-XII із змінами та доповненнями. - URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1262-12> (дата звернення: 20.11.2021)
48. Луцик А. Обґрунтування пріоритетності досягнення цілей сталого розвитку у здійсненні фіскальної політики / Світ фінансів. – 2021. – Вип. 1. – С. 89-101.
49. Новий Митний тариф України: ставки ввізного мита залишаються незмінними. – URL: <http://www.visnuk.com.ua/uk/news/100018364-noviy-mitniy-tarif-ukrayini-stavki-vviznogo-mita-zalishayutsya-ne-zminnimi> (дата звернення: 20.12.2021)
50. Таможенно-тарифное регулирование. – URL: http://www.ved.gov.ru/mdb/restrictive_measures/customs_regulation/ (дата звернення: 22.12.2021)
51. Василевська, Г. Світова практика використання фіскального інструментарію у забезпеченні позитивної економічної динаміки / Світ фінансів. - 2013. - Вип. 1. - С. 141-149.
52. What is the Common Customs Tariff? – URL: https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/calculation-customs-duties/customs-tariff_en (дата звернення: 17.11.2021)
53. Export, import and customs. – URL: <https://www.government.nl/topics/export-import-and-customs/customs-tariff> (дата звернення: 22.12.2021)
54. Митно-тарифне та нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. – URL: https://arm.naiou.kiev.ua/books/mutne_pravo/parts/part6.html (дата звернення: 22.12.2021)
55. Мельник Т. Тарифне регулювання у контексті членства України в СОТ // *Вісник Київ. нац. торг.-екон. ун-ту.* - 2009. - №2. - С. 5-11.
56. Войтов С. Еволюція митно-тарифного регулювання в контексті розвитку світової цивілізації // *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету.* — 2013. — № 2. — С. 70—84.
57. Карпенко Г.Л. Історія трансформації Митного тарифу України // *Митна справа.* — 2014. — № 2. — С. 21—26.

58. Митні платежі. – URL: <https://customs.gov.ua/mitni-platezhi> (дата звернення: 22.12.2021)
59. Оперативне тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. – URL: https://minjust.gov.ua/m/str_20086 (дата звернення: 22.12.2021)
60. Митне право ЄС. – URL: <https://dpsu.gov.ua/ua/Mitne-pravo-S/> (дата звернення: 22.12.2021)